

Søren Gjaldbæk
Carsten Hauchs Vænge 4
5230 Odense M

B

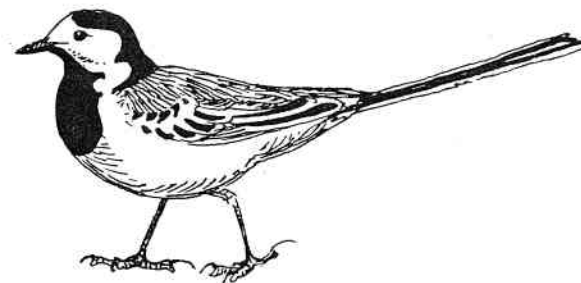
91878 ARC 209 000
NIELS BOMHOLT JENSEN
LANGEMARKEN 3
ULBØLLE
5762 VESTER SKERNI 5762 o 2/ 8 1

Dansk Ornitologisk Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN DOF- FYN

12. ÅRGANG NR. 3, AUG 2004

Lysbuget Knortegås
Ynglende Hvinand Finland rundt
Caretakerprojekt
Sibirisk Hjejle
Havobs fra Fyns Hoved

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 650

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen - Tim H. Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56
e-mail: soeren.gjaldbæk@mail.dk

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Sønder Alle 87, Strib, 5500 Middelfart, tlf 26 82 07 29
e-mail: mmj@doffyn.dk

Hjemmeside: www.doffyn.dk

Indsendelse af observationer:

Via Hjemmesiden, kun for folk, som er tilmeldt som brugere.

e-mail: obs@doffyn.dk

pr. telefon til én fra Administrationsgruppen, DOF-Fyn Web:

Bent Staugård Nielsen	62 62 30 62
Erhardt Ecklon	62 21 99 16
Jacob Sterup Andersen	62 29 26 29 / 25 56 74 17
Michael Mosebo Jensen	26 82 07 29
Hans Rytter	62 27 20 26 / 23 34 86 36

Webmaster:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup, tlf. 62 27 20 26 / 23 34 86 36

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 65 98 22 18

Indhold:

Fra redaktionen	3	Caretakerprojekt	25
Lysbuget Knortegås	3	Havobs fra Fyns Hoved	31
Ynglende Hvinand	8	Fra Felten	36
Sibirisk Hjejle	10	Turrappporter	45
Finland rundt	19	Ture, møder og små pip	53

Tegninger: Forsidetegning: Ole Runge.

Fotos: Erhardt Ecklon, Michael Mosebo Jensen, Ole Krogh, Lis Steincke og Kristoffer Egelund Jørgensen

Fra redaktionen

Sommeren har mest egnet sig til indendørs sysler som for eksempel læsning, og vi skal på den baggrund beklage, at bladet først kommer nu hvor skoleferien er slut og det gode vejr formentlig vil indfinde sig i provokerende omfang. Tak skal lyde til de mange, som har leveret stof til bladet. Også tak til de mange af vores læsere, som har indbetalt bidraget til bladet. Vi har brug for pengene for at få økonomien til at hænge sammen. Til de, der ikke har benyttet girokortet endnu, er der kun at sige, at det ikke er blevet for gammelt, det kan stadig bruges til at indbetale 75.00 kr. På forhånd tak.

Lysbuget Knortegås på Fyn

Af Kurt Due Johansen

I Danmark ses der 3 racer af knortegås. Mørkbuget Knortegås (*Branta bernicla bernicla*) er den mest almindelige. Den nuværende bestand er opgjort til 200.000 til 300.000 individer. Lysbuget Knortegås (*Branta bernicla hrota*) er med en bestand på 5.000 til 6.000 individer fåtallig. Sortbuget Knortegås (*Branta bernicla nigricans*) er den sjældneste, men er i løbet af de seneste år blevet en regelmæssig, sjælden trækgæst i Danmark.

De bestande af Lysbuget Knortegås, der ses i Danmark, yngler på Svalbard, Franz Josef Land og Nordøstgrønland.

Først i 1900-tallet skønner eksperterne at bestanden af Lysbuget Knortegås var på 40.000 - 50.000 fugle. Bestanden blev reduceret kraftigt i løbet af 1900-tallet. Årsagerne skønnes at være elimineringen af Ålegræsset 1934/34 på grund af sygdom samt ukontrolleret indsamling af æg og dun på ynglepladserne og jagt, hovedsage-

lig i Danmark. I 1967-1971 udgjorde bestanden kun 1.600 - 2.000 fugle.

Efter at knortegåsen blev fredet mod jagt i 1972, steg bestanden af Mørkbuget Knortegås markant fra et meget lavt niveau (bestanden anslået til godt 20.000 fugle i 1972) til allerede mere end 100.000 fugle 1976, og altså nu mellem 200.000 og 300.000 individer. Lysbuget Knortegås steg også i antal, men langt fra så markant som dens mørkbuede fætter.

Danske rasteplasser for Lysbuget Knortegås

De vigtigste danske rasteplasser (efterår og milde vintre) udgøres af en lille perlerække af rasteplasser med Mariager Fjord som en suveræn førsteplads. Derover raster der fugle i Nibe/Gjøl Bredninger og den nordlige del af Kattegatkysten.

Bliver vinteren streng, trækker de fleste af fuglene til Lindisfarne i England. Nogle fugle ses også i Holland.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Om foråret udgøres rastepladserne af især Agerø i Limfjorden samt Nissum Fjord og Nissum Bredning.

Fødevalg på de danske rastepladser

På de danske rastepladser æder gæssene om efteråret og vinteren især Ålegræs (+Havgræs) samt en række alger såsom Søsalat, Rørhinde etc.

Om foråret skifter gæssene mellem at fouragere på strandenge, dyrkede marker og Ålegræs. Ved den vigtigste lokalitet, Agerø i Limfjorden, fouragerer gæssene således især på Ålegræs de dage de kan nå Ålegræsset (almindelig vandstand og lavvande), mens de ved højvande går i land og græsser på strandengene.

Forekomst af Lysbuget Knortegås på Fyn

Vi ved ikke forfærdelig meget om forekomsten af Lysbuget Knortegås på Fyn før 1980'erne.

E. Lehn Schiøler nævner i "Danmarks Fugle, 1925": *Almindelig på gennemrejse, og overvintrende knap så talrig som arten (Mørkbuget knortegås, forf.)*.

Schiølers angivelse går imidlertid bredt på forekomst i Danmark og ikke specifikt på Fyn. Hovedforekomsten

af Lysbuget Knortegås var dengang også i Jylland.

Ved samtaler med strandjægere, der har jagtet i Odense Fjord før ålegræskatastrofen, har disse berettet, at arten regelmæssigt blev skudt i fjorden først i 1930-erne. På Svendborg Zoologiske Museum befinder der sig et eksemplar af Lysbuget Knortegås (han), som er skudt i Lunkebugten 1931. Disse angivelser /forekomst af udstoppede fugle indikerer, at arten var en regelmæssig, men fåtallig rastefugl indtil først i 1930-erne.

Forekomst af Lysbuget Knortegås i perioden 1934 til 1980 vides der så godt som intet om. Går man DOF-FYNs "Fortegnelse over Fugle i Fyns Amt", igennem, ses der ingen iagttagelser fra før 1986.

I bogen "Odense Fjord for mennesker og Fugle, 1990" anføres det dog, at et eksemplar er skudt i fjorden i 1950-erne og igen et eksemplar i 1960-erne.

Alt tyder derfor på, at Lysbuget Knortegås har været en uregelmæssig og meget fåtallig raste/trækfugl i perioden fra midt i 1930-erne til 1980-erne.

Oversigt over iagttagelser i Fyns Amt

1980-1985

Ingen iagttagelser.

1986-1997

I perioden er der forekomst i 6 år, nemlig følgende:

1986: 18/9 2 trk. Påø.

1987: 30/6 1 rst. Horsehoved.

1989: 4/3 2 trk. Horseklint.

1994: 29/1 5 trk. syd Fyns Hoved.

1996: 3/1 7 trk. syd Wedellsborg, 20/1-6/2 2 Odense Fjord og 17/10 1 trk. syd Bukkemose Strand.

1997: 30/4 1 Egensedybet, 9/12 2 Egensedybet.

1998-2000

Fra 1998 er Lysbuget Knortegås iagttaget hvert år på Fyn. Nedenfor anføres alle iagttagelser:

1998: 15/12 5 Mågeørerne.

1999: 21/5 1 trk. øst Dovns Klint, 11/12 1 rst. Sundet.

2000: 2/1-9/1 38 Mågeørerne, 15/1 14 rst. Røjle Klint, 16/1 40 Nærå Strand, 30/11 + 6/12 1 Ristinge Hale.

2001-2004

Lysbuget Knortegås iagttages nu regelmæssigt.

2001: Det som så småt begyndte i 2000, nemlig forekomst af rastende Lysbuget Knortegås ved Mågeørerne, fortsatte i 2001. Dette år udvides perioden, hvor Lysbuget Knortegås ses rastende ved Mågeørerne til perioden 2/1 til 7/4. Maksimum ses 27/1 med 22 fugle.

Udover ved Mågeørerne ses der fugle ved Fogense (vest for Bogense): 18/1 19 fugle. Bogense Havn: 21/1 9 trækkende.

Desuden ses der fugle ved Nærå Strand: 9/6 1 og 5/11 1 trak vest.

2002: Igen i 2002 ses der rastende fugle ved Mågeørerne i en længere periode, nemlig 10/1 til 17/3. Maksimum er 21 fugle 17/3.

Fyns Hoved: 4/1 og 10/1 3 rastende fugle.

Desuden ses der fugle rastende på Monnet i perioden 9/2-10/3. Maksimum 11 fugle 10/3.

2003: Udviklingen med rastende fugle ved Mågeørerne / Fogense fortsætter. Der ses rastende fugle i perioden 7/1 til 25/3. Maksimum 27/2 28 fugle Mågeørerne og 3/2 35 fugle Fogense (sandsynligvis samme fugle).

Ved Nr. Nærå Strand ses op til 7 fugle i perioden 7/1 til 12/1.

Odense Fjord: 12/2 2.

Fyns Hoved op til 3 fugle i perioden 24/1 til 5/2.

Udover Nordfyn / Odense Fjordfuglene ses der følgende fugle:

Lillebæltsbroen: 15/1 4.

Emtekær Nor: 27/1 2.

Vesteregn: 26/5 2 trækkende.

2004: 12/1 – 17/3 rastende Mågeørerne og Fogense. Maksimum nås 14/2, hvor der samtidig rastede 113 fugle, heraf 61 ved Mågeørerne og 52 ved Fogense - samtidig.

Udover Nordfynsfuglene ses:

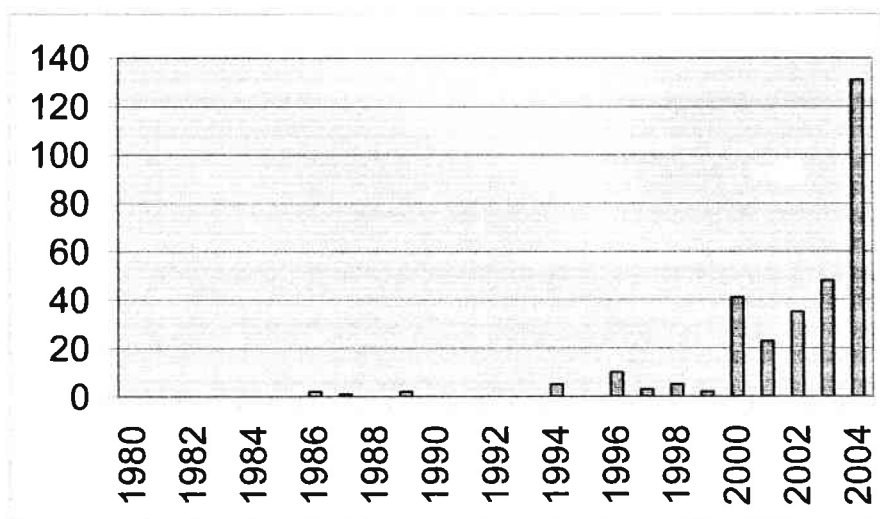
Odense Fjord: 1/2 – 10/2 7.

Monnet: 18/1 4.

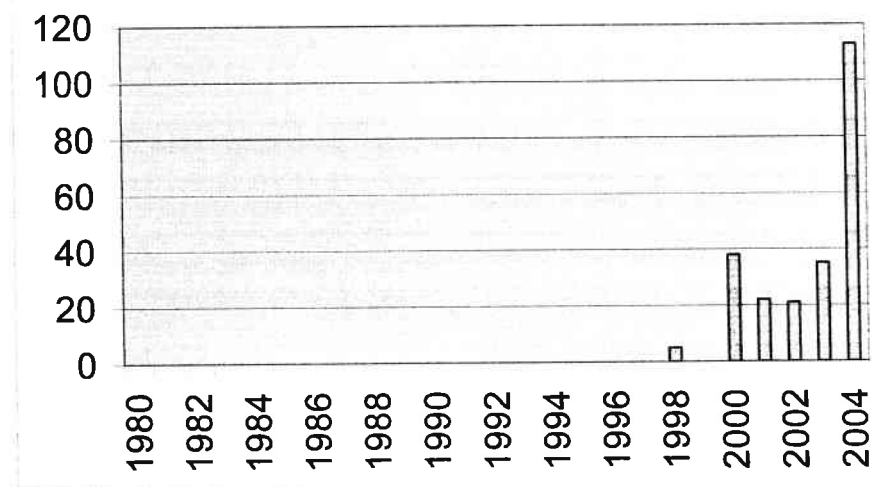
Vårø: 11/1 2.

Horne Land 12/1 3.

Vejlen / dæmningen: 17/2 2.

Antal iagttagelser af lysbuget knortegås på Fyn i perioden 1980-2004. (kun angivelse af maksimumtal for hver lokalitet) – Nordfynskysten udgør én lokalitet i denne sammenhæng).

Rastende fugle (maksimumantal) ved Mågeørerne og Fogense tilsammen i perioden 1980-2004.

Opsamling forekomst af Lysbuget Knortegås på Fyn 1980-2004

Indtil 1986 var Lysbuget Knortegås en sjældenhed på Fyn. Der haves kun oplysninger om ganske få fugle. Fra 1986 til 1997 ses der Lysbuget Knortegås i 7 år med maksimalt 7 fugle.

1998 til 2004 ses der hvert år Lysbuget Knortegås i amtet.

Fra 2000 stiger forekomsten af Lysbuget Knortegås på Fyn markant. Lysbuget Knortegås ses især på Nordfyn, fra Fogense til Nærrå Strand, men der er også spredte iagttagelser i resten af amtet, især koncentreret omkring Monnet på Tåsinge.

Fogense / Mågeørerne er den mest regelmæssige rasteplads, og antallet af rastende fugle stiger markant i

2004, hvor der ses maksimalt 113 lysbuget knortegås samtidig.

Den tidlige forekomst af rastende Lysbuget Knortegås 2000-2004

Forekomsten af rastende Lysbuget Knortegås på Fyn i perioden 2000-2004 er koncentreret til perioden primo januar til medio / ultimo marts, i 2001 dog primo april.

Fødevalg

De fugle der er iagttaget ved Mågeørerne og Fogense har indtil 2003 fourageret på fladvandet. Der er i området kun spredte forekomster af Ålegræs og Havgræs. Fra 2004 har gæssene ved Fogense fourageret på vintersæd.

Litteratur:

Andersen, Jacob Sterup (og Tim Hesselballe Hansen, Michael Mosebo Jensen og Niels Larsen): Fortegnelse over fugle i Fyns Amt, (1998).

Anon: Beretninger fra strandjægere der har jaget i Odense Fjord først i 1930'erne, til Kurt Due Johansen, i perioden 1970-85.

Cracknell, Gill (og Tony Fox og Jesper Madsen): Goose Populations of the western palearctic, Wetlands International, 1999.

DOF-FYNs hjemmeside 1999-2004.

Fog, Mette: Status for Knortegåsen, Vildtbiologisk Station 1972.

Havrevimpen, årsrapporter 1980-2002. Dansk Ornitologisk Forening for Fyn.

Johansen, Kurt Due: Odense Fjord for mennesker og fugle, 1990, Dueslaget.

Schiøler, E. Lehn: Danmarks Andefugle, bind 1, 1925.

Svendborg Zoologiske Museum: Oplysning om Lysbuget Knortegås.

Ynglende Hvinand på Fyn

Af Per Rasmussen

Lørdag d. 22. maj, var jeg endnu engang rundt i Tarup Grusgrave for at følge ynglefugles udvikling. Jeg har fulgt området i de sidste 20 år, men der kommer bestandigt overraskelser, og denne lørdag var ingen undtagelse. Det var en lidt død aften, kun 6 Lille Præstekrave, 11 Sildemåger og 3 SY Gråsirken, var værd at notere. Sidste stop på turen var søen ved "Nautilen". Et hurtigt kik udover søen gav kun de lokale ynglefugle; Toppet Lappedykker, Blishøne, Strandskade og Vibe, men hov, hvad var det? Seks små, tydeligvis nyklækkede, ællinger der var sorte og hvide. Jeg kunne ikke lige placere ællingerne, og der var tilsyneladende ingen andemor i nærheden. Mens jeg stod og overvejede hvad det kunne være for en andeart, dukkede en Hvinand op midt i ællingeflokken, og mysteriet var løst.

Nu er det ikke så sjældent at se Hvinand i grusgravene, men som ynglefugl er det første gang.

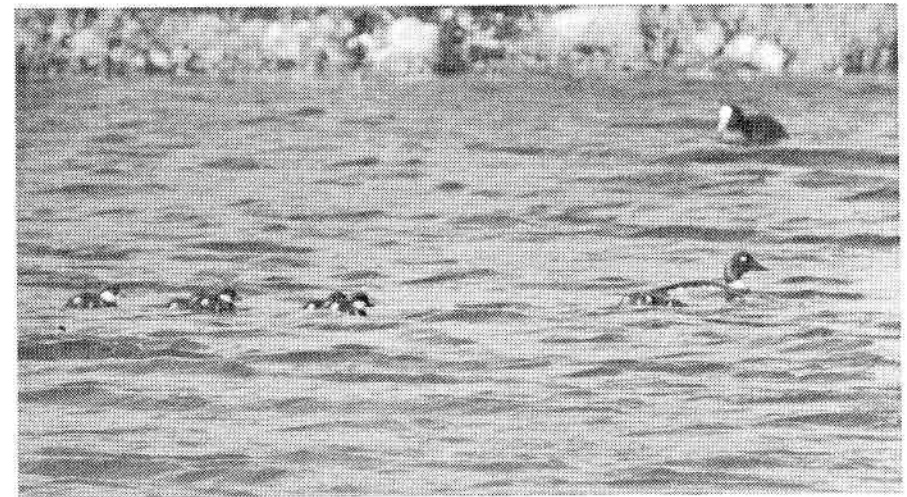
Så er det jo man kan undre sig lidt, for Hvinanden yngler jo i hule træer, eller redekasser ved skovsøer. Nu skal der vel ret god vilje til at kalde en grusgravsø for en skovsø, men til gengæld er der opsat redekasser til Hvinand! Så vidt jeg er informeret har en jagtforening på et tidspunkt sponsoreret tre kasser, som blev opsat på pæle ud mod søen. Kasserne har i mange år kun været bolig for Tårnfalke og Natugler, og der er nu kun en tilbage, men det er uden tvivl den som Hvinanden har benyttet.

Hvinanden er jo almindelig på trækket, men som ynglefugl er den så sjældent at den er en del af DOF's DATSY-projekt. Den samlede danske

ynglebestand vurderes til under hundrede par. Stort set hele bestanden yngler i redekasser på Nordsjælland.

Af ynglefund fra Fyn har jeg kun kunne finde to tidligere fund. Nemlig et yngleforsøg i 1981, hvor Søren Bøgelund fandt en død Hvinand hun i en natuglekasse ved Nørresø, samt at der i årsrapporten fra 1986 nævnes et ynglepar uden sted- og finderangivelse. Det viser i hvert fald med al tydelighed, at arten er meget sjælden som fynsk ynglefugl. Men måske er det simpelthen mangel på egnede redesteder der er den

begrænsende faktor? Når den kan yngle i en grusgravsø, kan den vel også yngle mange andre steder på Fyn. Så det er nok bare et spørgsmål om at få lavet nogle redekasser og få dem sat op. Jeg er selv ejer af en grusgrav i Tarup, og jeg vil hurtigt få lavet en redekasse (den gamle blæste ned i en storm) og jeg vil opfordre alle der har mulighed for det til at gøre det samme. Der findes en god vejledning på DOF's hjemmeside, under punktet "Truede og sjældne ynglefugle", her kan man også læse mere om Hvinanden.

Hvinand med ællinger. Foto: Erhardt Ecklon.

Ny art for Fyns Amtbedre sent end aldrig

Med knap ti års forsinkelse – og mens amtet endnu eksisterer, og vi således stadig kan operere med en amtsliste – bringer vi her en beretning om en observation fra 1995. Noterne havde samlet støv i den heldige (og dygtige) observatørs skuffe, men blev i år tilsendt SU, som netop har godkendt observationen og dermed føjet endnu en art til listen over fugle i Fyns Amt.

Sibirisk Tundrahjejle 1k - Egensedybet onsdag d. 13/9-1995

Thomas Hellesen og Ib Hellesen

Onsdag d.13.9 1995 var jeg sammen med min far (Ib Hellesen) på en af vores sædvanlige ture til fjordområdets lokaliteter. På grund af tidspunktet på dagen havde vi forinden besluttet os for blot at besøge én lokalitet - Egensedybet i Odense Fjord. Da denne lokalitet, hvad fugle angår, er påvirket af høj- og lavvande, havde vi forinden tjekket fjordens flod- og ebbetider, og efter dem tydede det på, at tid og sted var velvalgt. Det var på vej mod højvande, og det er som oftest ensbetydende med, at en del af vadefuglene presses ind i bunden af Egensedybet.

Vi ved, at der er andre, som ligger inde med observationer, som burde forelægges SU, også observationer af fugle, som ikke er på den fynske liste. Vi skal hermed opfordre til, at disse observationer bliver sendt ind, så vi kan få så nøjagtigt et billede af fuglelivet i Fyns Amt som muligt.

Vi ankom dertil ca. 18.30. Området vi ville tjekke var det inderste af Egensedybet, da det umiddelbart er det sted, hvor man ser fuglene bedst - kort afstand til fuglene, højvandets effekt og aftenmedlys. Desuden er det også det sted, der bedst kan betale sig rent tidsmæssigt, når der, som det var tilfældet for vores vedkommende, ikke er tid til at skulle bevæge sig over større afstande.

Vi stillede os op på en forhøjning ved rensningsanlægget, i øvrigt samme sted hvorfra den sortvingede braksvale kunne ses i 2002. Herfra havde vi fint udsyn over vadefladerne.

Ved det første hurtige kig i håndkikkerten afslørede området ikke de forventede mængder af fugle. Teleskopet blev dog sat op for at tjekke det, der var. Det første jeg fik i skopfeltet var en flok på omkring 40 Viber, der stod og var mere eller mindre inaktive, hovedsageligt hvilende eller beskæftiget med fjerpuddning. Jeg panorerede forbi flokken og blev et stykke fra denne opmærksom på en aktivt fouragerende vader, som jeg flygtigt tog for en Hjejle. I det øjeblik jeg opdagede den, stod den med bagenden til, men den fortsatte kort efter sin aktive fødesøgning, og jeg kunne konstatere at det var en 1k Hjejle. Men der var noget skummelt ved denne 1k Hjejle. Jeg blev med det samme opmærksom på dens først og fremmest afvigende proportioner (lange ben, langt næb, lang hals og slank) samt dens hovedtegning.

Den lignede ikke noget jeg tidligere havde set, og jeg gjorde min far opmærksom på fuglen. Dens afvigende udseende fik mine alarmklokker til at ringe, og vi fulgte den derfor intenst det næste stykke tid.

På dette tidspunkt var der kun Viberne og en enkelt hvidklire at sammenligne hjejlen med, men kort tid efter landede en flok på 13 1k Hjejler ved Viberne, og der var således et heldigt og fortrinligt sammenligningsgrundlag.

De karakterer, jeg forinden Hjejlernes ankomst havde bidt mærke i, fremstod nu endnu mere klare med Hjejlerne direkte til sammenligning.

Det var især hovedtegningen, næblængde og benlængde, der adskilte sig, samt kropsproportionen og en mere markeret underside. Den uro og hjertebanken der allerede havde meldt sig, forvandlede sig nu til noget, der mest af alt mindede om panik. Jeg var nu HELT overbevist om, at der var noget HELT galt med denne hjejle!

Hvad gør man i sådan i situation!? Mobiltelefonen havde ikke haft sit indtog på dette tidspunkt, og det var umuligt at nå tilbage til Odense for at få fat i telefonnumre og ringe til andre. Højvandet var også på vej og lyset var ved stille og roligt at forsvinde. Så vi besluttede os for at blive på stedet og håbe på, at hjejlen ville blive så længe det var muligt at se noget. Det var nu et spørgsmål om at få set så meget og noteret så meget som overhovedet muligt.

Den skumle hjejle fortsatte sin aktive fouragering og viste ingen interesse for den nytilkomne hjejleflok og heller ikke omvendt.

Fra mine felthåndbogsstudier af tundrahjejlekomplekset kunne jeg huske nogle forskellige kendetegn, der var vigtige i forbindelse med bestemmelse af de tre beslægtede hjejlearter (sibirisk, amerikansk og almindelig). Jeg kunne huske, at der var forskel på proportioner, på næb- og benlængde, håndsvingfjers- og tertærængde, samt at den grå undervinge og kaldet var vigtige kendetegn i forhold til bestemmelse af

tundrahjeje (amerikansk og sibirisk). Ligeledes kunne jeg huske, at det var den amerikanske hjeje, der havde lang håndsvingfjersprojektion og kort tertiærlængde, samt mere grå/hvid/sort (a la 1k-strandhjejeagtig) overside. (*Tertiærerne er de inderste svingfjer, og dem der ligger øverst på den sammenfoldede vinge. Håndsvingfjersprojektion er en angivelse af længden fra tertiærspidsen til vingespidsen/red*). Og da den hjeje, jeg stod og kiggede på, havde en hånd, der meget lignede Hjejlernes og desuden gav et mere gyldent/gult indtryk end hjejlerne, var jeg klar over, at det i hvert fald ikke var en Amerikansk Tundrahjeje. Det måtte være enten en sibirisk eller en meget underlig almindelig Hjeje.

Men jeg manglede stadig at se den grå undervinge samt høre kaldet. Jeg følte mig derfor endnu ikke helt sikker på, at det ikke blot var en afvigende Hjeje. I den sammenhæng kunne jeg heller ikke helt få størrelsen til at passe. Den afvigende hjeje var ganske vist, kropsmæssigt, en smule mindre end de tilstedeværende Hjejler, men det var ikke så markant, som jeg havde troet det ville være for en sibirisk. Men der var ingen tvivl om, at den var slankere. Bugen var tydeligt mere flad i forhold til hjejlernes mere "ølmaveagtige" indtryk.

Uoverensstemmelsen mht. størrelsen skyldtes måske også de lange ben, der fik den til at se større ud.

Afgørende var det stadigvæk at få set de undervinger og høre kaldet. Jeg ville ikke rigtig tro på, at det var en Sibirisk Tundrahjeje, og jeg turde ikke rigtig tro på det, før jeg i hvert fald havde set undervingen.

Jeg håbede selvfølgelig på, at den på et tidspunkt ville lette, men i stedet blev det en fjerpudsning, der fik afgørende betydning.

Ikke så lang tid efter hjejleflokens ankomst valgte den at afbryde sin aktive fødesøgning og i stedet pleje sine fjer. Fjerpudsningen resulterede i, at den på et tidspunkt strakte vingerne lodret op. Undervingen kom til syne, og jeg kunne konstatere, at den var jævnt grålig, inklusiv armhulerne som syntes en svag tone mørkere. Det måtte være en sibirisk!

Selv om jeg netop havde set undervingen, og vidste at den skulle være grå, blev jeg pludselig i tvivl om, hvor lys en hjejles undervinge egentlig fremstod, og hvor grå en tundrahjejes undervinge egentlig skulle være. I den sammenhæng kunne jeg huske, at jeg havde læst, at nogle Hjejler vist nok godt kunne have en anelse grå undervinger. Jeg var atter i tvivl!

Så nu var det Hjejlerne jeg håbede på ville lette.

Den lille flok af Hjejler havde fra deres ankomst af set lidt rastløse ud. Og på grund af det stigende højvandede vidste jeg også, at de på et tidspunkt ville lette, så det var blot et spørgsmål om tålmodighed. Men pga. af det forsvindende lys frygtede

jeg, at de ville lette for sent til, at jeg ville kunne se noget.

Til min store lettelse lettede hjejlerne efter et stykke tids venten, og jeg bemærkede at undersiden af vingen, inklusiv armhulen, fremstod tydeligt hvid og i tydelig kontrast til det ellers ensartede indtryk 1k hjejlen giver. Netop denne kontrast, mellem undervinge og det øvrige, adskilte sig klart fra det indtryk den (nu næsten helt sikre) Sibiriske Tundrahjeje havde givet. Dette blev også bekræftet, da jeg kortvarigt nåede at se den i flugt, efter hjejlerne var lettet. Den var tilsyneladende lettet på grund af uroen, men i stedet for at flyve væk, valgte den blot at flyve en kort runde for derefter at gå ned igen. Ingen kontrast blev bemærket. Det mest lyse/hvide var bugen, og ikke undervingen som for hjejlernes vedkommende.

Under flyveturen hørte vi i øvrigt én gang et kald, der lød meget lig en Sortklire – et tydeligt todelt "tju-it". Jeg vidste, at tundrahjejerne skulle have et sortklireagtigt kald, og da den eneste klire i området var en Hvidklire, var jeg ved at være helt sikker på bestemmelsen: Sibirisk Tundrahjeje.

Efter den korte flyvetur fortsatte den sin aktive fødesøgning, men efter yderligere et stykke tid var lyset efterhånden ved at være så dårligt, at det kun var proportionerne, der kunne ses. Da det var blevet for mørkt, gik vi tilbage i bilen, hvor jeg yderligere fik tilføjet nogle noter, og ved

20.30-tiden forlod vi området. På dette tidspunkt var jeg næsten helt overbevist om, at den hjeje jeg havde set var en sibirisk, men jeg havde det samtidigt også sådan, at det bare ikke kunne være rigtigt – en Sibirisk Tundrahjeje!.....i Egensedybet!

Da vi kom hjem tjekkede jeg literaturen, og den bekræftede i det store hele bestemmelsen – størrelsen undrede mig dog stadig lidt. Jeg følte mig dog sikker nok i min sag og ringede derfor bl.a. til Tim Hesselballe, samt indtelefonerede observationen til fuglelinien. Dagen efter blev den forsøgt genfundet af bl.a. Tim, men desværre forgæves.

Afslutningsvis skal det siges, at beskrivelsen af den Sibiriske Tundrahjeje først blev indsendt i 2003. Notaterne og skitserne fra septemberdagen i 95 har i alle disse år ligget gemt af vejen.

Min hensigt i sin tid var, at fremlægge mine notater for nogle mere erfarne, og dermed få "godkendt", om der var nok til at sende beskrivelsen til SU.

Men det fik jeg aldrig gjort, og resultatet blev, at beskrivelsen blev glemt/gemt af vejen. Da min fugleinteresse tilmed også aftog (gik på standby) i sluthalvfemserne, skete der ikke mere. Først i år 2000 forsøgte jeg at genfinde beskrivelsen, uden held, men det lykkedes så året efter i forbindelse med en flytning. Efterfølgende overvejede jeg jævnlige at få gjort noget ved beskrivel-

sen, og denne overvejelse tog så langt om længe form og udmøntede sig sidste år i, at den blev indsendt.

I mellemtiden havde jeg også fået fornyet indsigt i bestemmelsesproblematikken omkring hjejler. Nogle af de karakteristiske dragtkendetegn jeg havde bemærket og noteret, stod der ikke noget om i den litteratur, jeg havde til rådighed dengang. Især hovedtegningen var meget karakteristisk, og det var først en del år senere, at jeg stødte på litteratur, der behandlede og nævnte dette som vigtigt for bestemmelse af Sibirisk

Tundrahjejle. Dette opmuntrede mig også til at få taget mig sammen til at få udfærdiget og indsendt en beskrivelse. Det var lidt pudsigt at se egne feltnotater beskrevet i en felt-håndbog. Men set i bakspejlet skulle jeg jo bare ha' indsendt beskrivelsen med det samme.

Så hvis der lige kort skal opridses en morale, må den lyde som følger: Indsend din beskrivelse... hurtigt muligt! Men bedre sent end aldrig kan også gå...

Sibirisk Tundrahjejle, Bornholm 2002. Videoklip: Ole Krogh.

Beskrivelse af den Sibiriske Hjejle

Nedenstående beskrivelse er baseret på notaterne fra dengang og er i grove træk uddrag fra den indsendte SU-beskrivelse. Enkelte dele er dog blevet udeladt, da det fremgår af ovenstående beretning.

Helhedsindtryk/proportioner

Det overordnede indtryk var en langnæbbet, langbenet, mere slank og kropsmæssigt en smule mindre hjejle. Men størrelsen snød også lidt, idet benene var så lange og dermed gav indtryk af, at den var lige så "stor" som hjejlerne? Det langnæbbede, langbenede og mere slanke indtryk var det, der først slog mig samt den afvigende og markerede hovedtegning. Men efter hjejlernes ankomst blev det klart, at den også virkede en anelse kortere og mere afstumpet bagtil, hvilket måske skyldtes, og var forstærket af, de lange ben. Yderligere manglede den helt hjejlernes "øl-mave"-indtryk, med bugen som kroppens tyngdepunkt og sammen med den til tider markant lange hals, fremstod den helt anderledes proportioneret. Disse karakteristika blev også forstærket af dens adfærd (herom senere).

Næbbet

Næbbets farve var mørkt/sort. Jeg vurderede næbbet til at være 3/4 af hovedets længde, hvorimod jeg vurderede hjejlernes næblængde til at være 1/2 af hovedets længde. Udover at næbbet var tydeligt længere adskil-

te det sig så også i formen. Hvor hjejlernes var tykkest ved næbbasis og spidsede fint til, var tundrahjehlens kun en anelse tykkere ved basis end resten af næbbet og manglede derfor helt det kegleformsagtige - tilspidsende indtryk hjejlernes næb giver.

Faktisk virkede næbbet ret groft, med en svag tendens til at være uproportioneret, hvilket sammen med hovedets lidt mere kantede form, måske også fremhævet af den karakteristiske hovedtegning (se nedenfor), gav et noget anderledes indtryk sammenlignet med hjejlernes mere bløde og runde hovedprofil og mere åbne ansigt.

Benene

Benfarven var ubestemmeligt mørk. Selve benlængden var tydeligt længere end hjejlernes, og det var især tibiaen, som klart gav indtryk af at være det forlængede stykke af benet. Dette var specielt tydeligt når den fouragerede, men knap så tydeligt når den sank sammen (eksempelvis da den på et tidspunkt stod stille og pud-sede fjer).

Under flugten fik jeg desværre ikke konstateret noget angående hvor meget fødderne rakte ud bag halen,

men jeg bemærkede dog, at halen virkede tilspidset og derfor gav et andet indtryk end hejlernes mere stump-ended.

Dragten overordnet

At det drejede sig om en 1k fugl kunne konstateres, idet der ikke var nogle rester af sorte fjer fra "sommerbugskjoldet" og i det hele taget synlige kontraster mellem slidte sommerfjer og nyfældede vinterfjer.

Helhedsindtrykket af oversiden mindede en del om de tilstedeværende 1k hejlere; mørk bund med fint og jævnt fordelt afsatte gyldne pletter, dog kontrasterede dækfjerene mere med skulder- og ryg fjer end hos hejlerne. Dækfjerene syntes mere grå/mørktonede end de mere gultone-ede ryg/skulderfjer.

Hovedet gullig/gyldent, issen med en mørk bund – sribet/pletet gyldent. Bryst gyldent/gråt med en kontrasterende grå/hvid bug. Hvad angår halen har jeg ikke noteret noget. Hovedtegningen og undersiden var dragtens mest karakteristiske kendetegn.

Hovedtegning

Hovedtegningen adskilte sig betydeligt. Øjenbrynsriben var tydelig, længere og mere markeret end hejlernes. Den var lys gullig og startede ved det mørke øjes forkant, og fulgte derefter issens nederste kant for derefter at fade ud bagtil i nakken/ baghovedet. Udover øjenbrynsriben var der et iøjnefaldende lyst parti ved og

omkring næbbets basis, som fortsatte hen over panden ved næbbbasis. Dette lyse parti blev yderligere forstærket og stod i kontrast til et mørkere parti placeret i tøjlens midte - tæt ved øjets forkant, og nærmest i forlængelse af og sammensmeltet med panden/issen, som en let "udbulende dråbe" fra panden/issen, der også klart markerede øjenbrynsribens start. Yderligere kunne også konstateres en meget mørk og iøjnefaldende øreplet (øre-dækfjerene) skråt bagud fra øjet.

Strube lys gullighvid og kind svagt sribet og gullig. Alt i alt var hovedtegningen betydeligt mere markeret, hvilket gav den et karakteristisk "ansigtsudtryk", der var mere skarpt/strengt og bestemt at se på i forhold til hejlernes mere åbne ansigt. Desuden fremstod hovedet som det mest gullige på tundrahjelen, sammenlignet med hejlernes mere mørke og ensartede hovedtegning.

Undersiden

Der var en tydelig kontrast mellem bryst og bug. Brystet var gyldent/gråt og kun svagt sribet/pletet og manglede hejlernes mere tydelige længdestriber og pletning, især på brystsidene. Flankerne var smudsig grågyldne med svag sribning. Selve bugen, fra cirka midt på - lidt før benfæstet og bagud, var gråhvid. Undergumpen en tand lysere. Dermed kom stykket fra bugen og bagud til at fremstå som den lyseste del af fuglen.

Sibirisk Tundrahjelle, Bornholm 2002. Videoklip: Ole Krogh.

Håndsvingfjer /tertiærer

Tertiærerne sluttede, som for de tilstedeværende hejlere vedkommende, kort før halens kant. Antallet af synlige håndsvingfjer bag tertiærerne kunne ikke bedømmes, men det kunne længden derimod.

Idet håndsvingfjerene kun ragede ubetydeligt lidt ud bag halen, samtidig med at tertiærerne sluttede kort

før halekanten, var der dermed kun en begrænset håndsvingfjersprojektion.

Vingeformen (tertiærlængde og håndsvingfjerslængde) mindede, alt i alt, derfor meget om de tilstedeværende hejlere.

Desuden har jeg noteret at tertiærernes længde var ens på begge vinger og det samme for håndsvingfjerslængden.

Adfærd

Som før nævnt forblev tundrahjelen solo under hele forløbet. Yderligere, hvad angår dens adfærd, bemærkede jeg også en anderledes fourageringsadfærd (pga. benene?). Den bevægede sig langsommere og mere "bedøvet" under fødesøgningen end Hjejlerne og kom derfor til at minde lidt om Strandhjelens fødesøgningsadfærd med mere rolige bevægelser og længere pauser. Dog sås den enkelte gange i løb, hvilket fremhævede dens proportioner, og adskilte den fra alt, hvad jeg tidligere har set hos Hjejle. Især halsen syntes under disse kortvarige løb at være betydeligt mere langstrakt end hjejlernes – a la "girafhals". Dette blev også bemærket da Hjejlerne landede, idet den strakte

hals. Denne "girafhals-reaktion" understregede indtrykket af den lange hals.

Afrunding

Havde mobiltelefonen blot haft sit indtog nogle år før havde vi ikke været ene om denne observation. Jeg husker MEGET klart, at det var MEGET frustrerende at stå med en så stor sjældenhed, uden at andre kunne nå at se den.

Det er ikke hver dag at man får æren af at tilføje fynsartslisen et nyt kryds! ;o) Det er dog sket en gang tidligere, da jeg, ligeledes i selskab med min far, opdagede en Perleugle på Enebærrodden den 24. februar 1990.

Tundrahjeje kontra Hjeje

Bestemmelsen af 1k tundrahjeje er ret vanskelig, især for uøvede. Problemet er udførligt beskrevet i de fleste nye felthåndbøger. Nogle vigtige ting at hæfte sig ved er nedenstående.

Sibirisk Tundrahjeje i forhold til Hjeje:

Afvigende proportioner: Mindre størrelse (men ikke meget), mere slank, længere ben, længere næb, lang "girafhals", aflangt/tilspidset haleparti i flugt og udragende fødder.

Dragtkendetegn: Især hoved og underside (bug og bryst), grå undervinge og armhule.

Yderligere: Kald (Sortklireagtigt) og til dels adfærd.

Amerikansk Tundrahjeje i forhold til Hjeje:

Anderledes proportioner, bl.a. kort bagtil, håndsvingfjersprojektion, tertiærlængde.

Dragtkendetegn, især hovedtegning samt oversiden. Amerikansk 1k har mere markeret ansigt og giver generelt et mere gråt 1k strandhjejeagtigt indtryk.

Kaldet: Sortklireagtigt.

Finland rundt på en uge

Af Michael Mosebo Jensen

Det kunne på forhånd godt lyde som et tåbeprojekt. Vi var 4 fuglekiggere: Torbjørn og Esben Eriksen, Peter Hahn og Michael Mosebo Jensen, og vi havde en uge til at "gøre" Finland. Med det mente vi kort og godt at finde de specielle arter, Finland kunne tilbyde, og som vi manglede på vores VP-liste (*her refereres til Vestpalearktis, dvs. Europa, Mellemøsten østpå til Iran og Nordafrika sydpå til det centrale Sahara, Kanariske Øer, Madeira, Kap Verde-øerne, øerne udfor Banc d'Arguin og Azorerne/red.*). Med det formål var det givet, at det ikke var almindelig sightseeing i de finske skove, vi var ude på. Det krævede nøje informationssøgning, præcis ruteplanlægning, detaljerede lokalitetsbeskrivelser, en driftssikker bil, gode finske kontakter, godt vejr og ikke mindst, at vi alle 4 var indstillet 100% på projektet. Nå, ja, og så skulle fuglene også opføre sig meget anstændigt!

Der havde derfor været intens korrespondance via e-mail de sidste par måneder forinden, turrapporter blev analyseret, og ikke mindst havde vores 2 finske kontakter gjort alt for at klæde os på til at finde fuglene. Vel landet i Helsinki lørdag d. 19. juni mødte vi den ene af vores finske velgørere, Mika. Under indtagning af en kop cider ved en charmerende traditionel bjælkehytte, dog uden

sauna, fik vi de sidste dessiner om, hvor nu lige Blåstjerten havde sunget sidst, den Lille Gulbug sidst var spottet osv. Med lån af et detaljeret Finlandskort blev vi sat på egne ben. Gode ben, følte vi, idet vi desuden var blevet udstyret med en fiks Ford Mondeo i lufthavnen. Den kørte os da også upåklageligt de 3500 km finsk rundtur, det blev til i den uge!

Mika havde anvist os et sted med ynglende Citronvipstjert, Viiki ved Helsinki. Fra fugletårnet skulle man på meget tilbørlig afstand i teleskop kunne iagttage forældrene komme med føde til ungerne. Det lykkedes fint, samtidig med at en Rovterne gav lidt opvisning og Savisangeren snurrede som i fordums tid i Fredmosen. En fin start, især da vi på vej tilbage desuden mødte to Små Flagspætter, der kun ænsede, hvor sure de var på hinanden.

Vi kunne på det tidspunkt godt have fundet en campingplads, sat teltet op og åbnet whiskeyen fra lufthavnen, men nej, sådan skulle det ikke gå. Faktisk blev der aldrig åbnet for teltposen – eller whiskeyen for den sags skyld i den uge! Vi satte os røvedelige ind i bilen og kørte mod den første egentlige målart: Lille Rørvagtel, der havde kaglet hver nat en uges tid ved Kortejärvi, Urjala (100 km mod N). Lad os komme hurtigere videre, end vi gjorde, før vi indså, at den ikke ville sige noget den

nat. OK, det var da en smuk aften med Plettet Rørvagt og alt det dér, men der manglede ligesom en speciel kvækken fra rørene.

Hele natten gik det nord på, vi var fire chauffører, hvilket snart blev hårdt tiltrængt. Vi havde lavet et arrangement med Finnature i Liminka, lidt syd for Oulu kl. 7 søndag morgen, små 550 km. Sagen var, at det netop i år ikke var gnaverår – og dermed heller ikke ugleår. Det ville derfor være ganske umuligt at søge at fremtrylle Slag- og Lapugle på egen hånd. Ydermere havde en sædvanligvis velunderrettet kilde i Aarhus endnu 6 år efter bevareret entusiasmen i stemmen, når han fortalte om Finnature, hvor man for kr. 300,-/person kunne vælge 3 uglearter af de 8 mulige, ”og så blev man endda ført rundt i de finske skove af en ualmindelig smuk lyshåret guide!” Nu var vi jo seriøse, så det sidste bed vi ikke på, hvilket der heller ikke var grund til. Tony viste sig da at være en ganske udmærket guide; men mere var der så heller ikke om den sag! Han havde dog nok været lyshåret engang. Prisen var som set så mange steder steget markant, efter euroen var indført, så nu hed det sig € 300,- for de to store ugler. De **var** hjemme, i hver deres forladte duehøgerede, 150 km mellem hinanden. I begge reder sad en dununge, og mens Lapuglen stoisk sad og betragtede os, robotagtigt bevægende hovedet til siden, hvis den gad, havde Slaguglen gemt sig mellem birkeblade, klar til at svinge

baseballbattet, hvis vi vovede os ind i skoven. Det gjorde vi ikke!

Jeg har ikke tal på de timer, jeg har brugt travende tålmodigt i trøskede svenske skove for at få Hjerpen at se, men ved Nurmesperä hoppede den lystigt ned af en gren og legede sig høne for ikke at afsløre sine 15 kyllinger. Det skete i øvrigt to gange mere i den uge! Søen rummede desuden en smuk koloni af Dværgråger, Nordisk Lappedykker, 4 Lærkefælke og Lille Skallesluger, og så havde vi turens eneste Pileværting, en hun, ganske fint i birken. De er ikke ualmindelige, bare frygteligt skulkende på dette tidspunkt; nøjagtigt ligesom spætterne. Disse var helt ligeglade med, at vi endda havde bragt deres egen musik med til dem. Ingen reaktion! Lad os ikke fortabe os i det, men videre til Finlands bedste fuglested: Kuusamo, 150 km NØ for Oulu. Vores ankomst var (noget tilfældigt) timet med, at de lige havde afholdt birdrace i området. Når der er birdrace i Finland, er det ikke som i Danmark, hvor man er nødt til at tage maske på og snige sig af sted for ikke at blive dømt for politisk ukorrekt adfærd af repræsentantskabet. Næh, her dyster 70 hold helt åbent om at se flest arter på 24 timer. Der er stor mediebevågenhed, sponsorer er på plads, og det vælter ind med penge til fuglesagen, fy føj! Det gav så også lidt opdatering af spændende arter, som vores to finske kontakter, Mika og Sakke, straks lod bippe ind på vores mobiler.

24 km før vi entrede Kuusamo fra syd, hørte den ellers evindelige nåleskov pludselig op, en eng kom frem med det sikkert smukt klingende navn: Pohjolanvaara, og her skulle en Lille Gulbug holde til. Foruden at den befandt sig på en meget afgrænset biotop, havde den et klart fortrin frem for de to, vi tidligere havde set i Danmark: den var bestemt! Det var en *caligata*. Dette kan nemt føre for vidt; men jeg skriver det med småt, så er det helt OK at springe over: Det, der tidligere gik under betegnelsen Lille Gulbug, er blevet splittet i to arter: Lille Gulbug *Hippolais caligata* og Steppegulbug *Hippolais rama*. De er imidlertid sindssygt svære at kende i felten. Der er tendenser, men ingen afgørende dragt karakterer. I det østlige Finland yngler meget sjældent Lille Gulbug, altså *Caligata*, mens *Rama* aldrig er forekommet. På det tidspunkt (kl. 21) var der imidlertid så meget trafikstøj, at det kunne være lige meget. I stedet kørte vi gennem Kuusamo og ud i ødemarken, hvor et Høgeuglepar skulle holde til med deres unger. Først var der bare fuldstændig stille, mens midnatssolen forgæves prøvede at gå ned. Så blev vi opmærksomme på en ejendommelig hvæsen. Det viste sig at være en fed Høgeugleunge, som igen var sulten. Det ansprede et par søskende fra andre stubbe og heldigvis også den ene af forældrene. Det blev enden på en ret god ugedag.

Om vi ikke snart skulle i seng? Næh, for Blåstjerten ville jo synge mellem 2.30 og 4.30 på Iivaara, et

småbjerg på den anden side af Kuusamo. Det var lidt tidligt at køre derned, så vi prøvede et par hønesteder, vi havde fået udpeget. Der var dog hverken Dalrype eller Tjur, der ville noget som helst. Vi drak lidt kaffe og åd lidt myg i ventetiden og var klar til at bestige bjerget. Nu lyder det så drastisk; men på det lettere fremskredne tidspunkt kunne et bjerg på 470 m godt lige akkurat mærkes i benene. Op kom vi dog, hørte adskillige Fyrremejser, mødte en Silkehale på hjemmebane, og så skulle vi efter beskrivelsen følge en mindre sti nedad igen, 650 m til vi var kommet 65 m ned. Måske ikke helt målbart i felten. Her hjalp Blåstjerten dog til på bedste vis. Vi havde ikke kunnet finde sangen på nogen cd, så vi kunne øve os; men den dér vemodige rødstjertslignende sang, som kom oppe fra det tætte birkeløv, kunne det ikke være.....???

Der gik kun en lille time, så fik vi den at se. En flot gammel han med det hele. En af mine drømmefugle var hjemme! (Nu mangler jeg bare at se den i Blåvand – men sådan er det jo altid!). Imens kom både Store Korsnæb grovhakkende forbi, og pludselig begyndte engletrompeterne fra barndommens juletræ at trutte. Hvidvingede Korsnæb var her også! I tilgift var der kommet Lapmejse i træerne ved p-pladsen, da vi kom tilbage.

Mens de andre åndede meget dybt, færdedes jeg den næste time på de underligste grusveje, der alle sammen lignede hinanden. To gange nåede jeg

at vende ved den sidste gård inden Rusland, så slap jeg endelig ud igen, og vi var klar til Dværgværling. Spørgsmålet var, om den var klar til os nu. Aftenen forinden havde den været påfaldende tavs ved det "sikre sted, hvor søen Kuusamojärvi kommer tættest på vejen". Vi gik ind i tykningen igen. 18 Sangsvaner trak noget sent mod øst, andre steder havde de da fået unger. Det havde Dalrypen også, skal jeg love for, at vi fik at vide! Hunnen stod lige pludselig få meter fra os i græsset, mens det peb fra grøften. Hannen kom også frem, og et øjeblik så det ud, som om han skulle til at fare på os som en anden aktør i en spansk hanekamp. Vi lod, som om vi blev bange og gik videre mod Dværgværlingestedet, Mika havde udpeget. Ikke en lyd. Så hørte Torbjørn noget. Dværgværlingens favorit-cd blev sat på, og der blev ganske sagte spillet op til dans. Så strøg den til tops i birken for en kort bemærkning og dumpede så som en sten til jorden. Lige en gang mere, samme resultat, og så lod vi også ham vinde. Vi var meget ædle den morgen!

På Konttainens p-plads havde de sat foderautomater op. Det var derfor et af de sikre steder til Lavskrige. Dompapper, Grønsiskener, Fyrremejser åd allerede lystigt; men så kom der også en lavmælt subsang med tendens til halvvalte musvågeskrig iblandet. Den første nysgerrige Lavskrige var ankommet.

Den så faktisk mere interesseret på os end på foderet. De var også næsten håndtamme; men det er ligeegyldigt, hvor man møder disse herlige kriger. De er altid utroligt nysgerrige. Esben nåede både at håndfodre dem og blive optaget i deres sangkor. En i sandhed unik naturoplevelse!

Inden der besluttet kom forslag om "bare at køre videre endnu en nat", bemærkede jeg henkastet, at jeg havde set nogle spændende hytter lige uden for Kuusamo. Så meget overtalelse skulle der heller ikke til. Vi var klar til at vende døgnnet 180 grader. Det tog lidt tid, fra vi havde spurgt campingværtten, til han svarede, så vi havde god tid til at overveje, om der var noget galt med vores engelsk, om han ikke kunne lide os eller det bare var hans natur. Det var det så bare, for indlogeret blev vi og kunne godt falde i søvn.

Det blev midnat og tid til obs. Vi søgte op til Konttainens p-plads igen, videre op på Valtavaaras skråninger med storslået udsigt over skove og søer. Der var nu kommet i alt 9 Lavskrige, måske var duetten med Esben fra i går rygtedes. De gamle træer husede tydeligt en stor bestand af Rødstjerter, en Sortspætte gjaldede i det fjerne, et par Silkehaler trillede forbi, og en Lundsanger havde syngende sat sig til tops i en gran, da vi kom tilbage til p-pladsen ved Konttainen. Hvis den kunne gemme sig i går, kunne Nordsangeren, vi havde forsøgt i går, vel også, og hvis Lundsangeren sang nu, så...?

Nordsanger. Foto: Michael Mosebo Jensen.

Af sted til Naatikkavaara, hvor Nordsangeren nu ligefrem overdøvede både den rislende bæk og bilmotoren. Det var endnu én af de velnominerede arter, der kom i hus. Den så endda ud til at have tiltrukket en hun med sin lidt ensformige trillen som en Gærdesanger i falset. På vej væk fra stedet stod en Tjur han og nærmest blokerede vejen. Vi kom dog videre, for det var vist nu alle sangerne skulle hjem – og vi manglede stadig Lille Gulbug. Den kunne også høres syngende fra vejen, da vi ankom, og da vi kom ind på marken fik vi nogle fine glimt af bæstet. Det kørte bare! Presset var lettet, bortset fra det Esben forgæves

prøvede at pådutte os med hans manglende Tretået Spætte. Snart skulle der dog komme et, der var større!

Midt på formiddagen indløb meldingen: en Gulbrystet Værling var hørt hele natten ved Valtimo. Denne flotte fugl var tidligere lokalt til at have med at gøre i Finland, men de senere år er den blevet sjældent, om end årligt forekommende. Valtimo lå lige på vejen sydover langs den russiske grænse, på den anden side var vi ikke træt af Kuusamo endnu, på den tredje side havde vi fået alt hjem, undtagen lige Esbens spætte..... Vi kørte!

Det var egentlig ligesom EM-fodboldkampen mod Sverige, vi så om aftenen på byens pub. Vi kvalificerede os, og så alligevel havde vi den der følelse, af at resultatet ikke var så godt, som det kunne have været. Vi **havde** jo hørt den Gulbrystede Værling ovre fra den anden side af floden – men vi fik aldrig set den. Værre var det selvfølgelig med de tre finner, der kom, lige efter den var holdt op med at synge for os. De stillede sig op uden et ord ved siden af os; stod der så en times tid. Da vi kom tilbage fra pizzaen på pubben, stod de der endnu, tavse, havde stadig ikke hørt den og stod der i hvert fald stadig, da vi kørte ind til kamp. Jeg husker dog et afbræk i seancen. Det var dér hvor én af os vovede spørgsmålet, som vel ikke på overfladen synede voldsomt udfordrende ”Kender I nogen gode fuglesteder heromkring?” De kiggede længe på os, så ned i jorden en rum tid, så op på os igen, så hen på ham, der stod nærmest os. Han oversatte: ”Nej, det tror jeg ikke!” Pludseligt smilende. Det var ikke for det. Det var vist bare deres natur.

På vej mod grænsen stod den der igen midt på vejen, Tjuren. Denne gang en hun med 4 kyllinger. Vi nåede dog dagens mål – Värtsila. En mindre by helt ude øst for alting. Vi fik nøglen til hytten oppe ved gården ved at pege på et billede af den, og under halv pris, af hvad sådan en kostede i Kuusamo: € 20. Inkluderet var underholdning fra både Engsnarre og Buskrørsanger, da vi vågnede kl.

00. Dem var der flere af nede ved søen desuden et par Skovhornugler, der fouragerede ved højlys midnat og Hortulaner syngende i hegnene.

Videre langs grænsen til vores sidste mål på turen: Siikalahti ved Parikkala. Det var igen et frodigt stykke natur; men det var, ligesom heldet efterhånden var ebbet ud. Pigen i tårnet (som angiveligt sad der på 11. år, uden at det af den grund blev noget finsk svar på hverken Leonora Christine eller Knudsen) tegnede og fortalte ellers vidt og bredt om Hvidryggede og Tretåede Spætter, Ulv, bjørn og Bæver. Selv om vi i de næste to nætter opsøgte alle stederne op til flere gange, var der ingen bjørne på afveje, ingen Bævere i gnavehumør. Det gik så vidt, at den ene deltager, selv uden at det på nogen måde var fuldmåne, velvilligt stillede sig op og hylede ind over det 3 km brede ingenmandsland. Der kom ikke andet end russisk hundeglam retur. Det eneste, midsommerskoven ellers genlød af den nat, var fuldmandssang. Næste dag var alt øde, selv benzintankene var tomme. På den 400 km lange strækning tilbage til Helsinki var der dog en enkelt åben, så vi ikke løb tør.

Vi havde dermed ”gjort” Finland og var klar til at komme sydpå til15 grader, regn og blæst fra NV.

For yderligere oplysninger om diverse obs. og mere præcise angivelser af lokaliteterne henvises der til rapport på internettet. Søg på ”Finland June 19-26”.

Caretakerprojekt Odense Fjord

Af Kristoffer Egelund Jørgensen

Caretakerprojektet

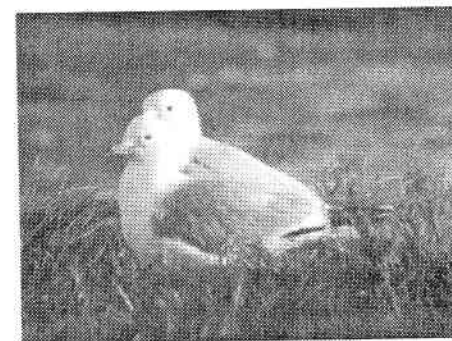
”I 2003 har DOF søsat det hidtil mest ambitiøse overvågningsprojekt for landets 200 vigtigste fuglelokaliteter. Projektet, der løber indtil 2008, varetages af frivillige DOF-medlemmer. DOF kalder det Caretakerprojektet, fordi det simpelthen handler om at tage sig godt af de naturområder, hvor de mest følsomme fuglebestande yngler og raster.

På hver lokalitet melder en gruppe af medlemmer sig til først og fremmest at overvåge, men også i et vist omfang at formidle og beskytte lokaliteten og dens fugleliv. Overvågningen består i jævnlige optællinger af udvalgte fugle på lokaliteterne.

DOF’s internationale moderorganisation, BirdLife International, udgav i 2000 en oversigt over de vigtigste fuglelokaliteter i Europa, de såkaldte IBA’s – Important Bird Areas, dvs. fuglelokaliteter af international betydning. Lokaliteterne blev især udvalgt på baggrund af fugle, som opholder sig i store tal på områderne i træktiden og/eller om vinteren, samt på baggrund af beskyttelseskrævende ynglefugle.

Alle arterne der er omfattet af EU’s direktiv om fuglebeskyttelse, optælles i projektet på alle de lokaliteter hvor de yngler. Desuden optælles alle vandfugle (andefugle, vandhøns, vadefugle m.v.) på de lokaliteter hvor 1% af deres danske bestand jævnlige raster.”

Uddrag fra: ”Vær med til at passe på fuglene og deres vigtigste levesteder” af Thomas Vikstrøm, DOF.

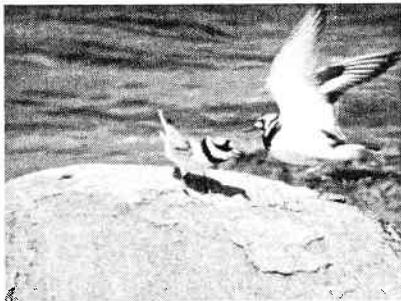
*Stormmåger – Vigelsø, 2004.
Foto: Kristoffer Egelund Jørgensen*

Odense Fjord

Odense Fjord er en af Fyns bedste vandfuglelokaliteter. De mange lavvandede områder og vader er rige på smådyr. Tidevandet og den forholdsvis lave vandstand gør føden let tilgængelig for vandfuglene, og fjorden udgør derfor et stort spisekammer.

Fjordens øer og strandenge er desuden velegnede ynglesteder for fuglene. Her kan de til en vis grad finde et sikkert sted til deres rede og tilmed i en hensigtsmæssig afstand til spisekammeret i fjorden.

Derfor er fjorden med sine ca. 60 km² vandflade og tilstødende strandenge et meget vigtigt område for tusindvis af rastende vandfugle, samt ynglested for mange almindelige og enkelte sjældne arter.

Stor Præstekrave og Stenvender i kamp om pladserne.

Foto: Kristoffer Egelund Jørgensen

IBA-Odense Fjord

Odense Fjord er blevet udpeget som en lokalitet i caretakerprojektet (Important Bird Area) på grund af yngleforekomsterne af Havterne, Splitterne, Rørhøg og Klyde, samt på grund af store rasteforekomster af Knopsvane, Sangsvane, Toppet Skallesluger og Blishøne.

Store dele af Odense Fjord (ca. 2/3) er i forvejen både Habitatområde og EF-fuglebeskyttelsesområde.

Vi har i caretakerprojektet valgt at dække hele fjorden samt de vigtigste strandenge omkring fjorden, da nogle af udpegningsarterne yngler i disse områder og fordi vi mener, at fjorden udgør en helhed.

Caretakere

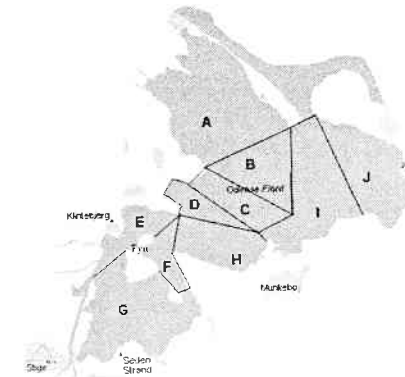
Caretakergruppen for Odense Fjord blev dannet en aften sidst i februar 2004, hvor en halv snes interesse-rede var mødt op hjemme hos Kurt Due Johansen, som også er amtskoordinator for caretakerprojektet. Kurt Due redegjorde for retningslinierne i caretakerprojektet, hvorefter vi i fællesskab aftalte rammerne for projektet i Odense Fjord.

Efterfølgende er der flere, der har vist interesse for projektet og meldt sig til gruppen af tællere. På nuværende tidspunkt er vi ca. 15 personer, og der er stadig plads til

flere, hvis du har lyst til at være med, kan du bare sige til.

Projektområdet

DOF's udpegningsområde for caretakerprojektet i Odense Fjord var oprindeligt det samme som Habitatområdet og EF-Fuglebeskyttelsesområdet, men som nævnt valgte vi i gruppen at tage hele Odense Fjord med i caretakerprojektet.

Fjordlokaliteter ved rastefugletællingerne. Se også tabellerne.

Fugletællinger

I caretakerprojektet lægges der op til, at man især beskæftiger sig med de særlige udpegningsarter på vigtige tidspunkter jævnfør deres tilstedeværelse i fjorden. Vi besluttede imidlertid, at vi ville optælle samtlige arter af vandfugle.

Desuden blev det besluttet at øge antallet af rastefugletællinger, i forhold til det der er lagt op til, således at vi fik et mere detaljeret billede af rastefugleforekomsterne året igennem.

Som en start har vi valgt at lave en totaloptælling ca. hver anden måned. Hvis det viser sig, at vi har lagt for blidt eller for hårdt ud med hensyn til antallet af tælle dage vil vi finde et mere passende niveau hen ad vejen.

Ved rastefugletællingerne er alle lokaliteterne blevet optalt på samme formiddag, hvilket giver et meget detaljeret billede af antallet og fordelingen af fuglene i fjorden.

Foreløbigt har vi gennemført to rastefugletællinger samt ynglefugletællinger på de fleste ynglelokaliteter. I det følgende beskrives resultaterne fra rastefugletællingerne (se tabellerne).

Rastefugletælling d. 27. Marts 2004. Udvalgte arter på fjordlokaliteter.

Lokalitet på kort	A Egensedybet	B Gabet - Flintholm - Lammesø	C Galtehed - Flint-holm - Roholm	D Gersø Huse - Roholm	E Dørholmbugten	F Gåsebadet	G Seden strand	H Lumby Middelgrund	I Hvidegrund	J Bregnør Bugt
Lille lappedykker							27			
Skarv	22	22	28			21	5	21	114	
Sangsvane										
Knopsvane	10	1	5	13	35	65	257	72	5	22
Gravand	155		1	207	67	16	167	22	7	4
Pibeand	169		90	87	42	112	532	2		16
Knarand					2					
Krikand	22			75			154			
Spidsand				21	2	4	25			
Skeand										
Ederfugl	654	112	258	272	628	241	577	852	98	52
Hvinand	37	1	3	79	64	80	103	119	24	24
Toppet skallesluger	34	14	17		37	21	21	3	23	7
Rørhøg										
Stor skallesluger			1			2	2			
Blishøne	28			1	77	22	493	20	4	
Strandskade	69	1	24	62	34		12	4	54	29
Klyde										
Hjejle				2				23		
Stor præstekrave	85		3	1	7		3			9
Lille kobbersneppe			115							
Stor regnspove	126	5	120	42				10	2	2
Sortklire										
Rødben	43			6	102	1	23	1	10	3
Svartbag	6		6		2	2	1		2	1
Sildemåge							4			
Hættemåge	2736	1	346	705	1750	181	807	275	200	
Havterne										
Fjordterne					1					
Splitterne	5									

Rastefugletælling d. 1. Maj 2004. Udvalgte arter på fjordlokaliteter.

Lokalitet på kort	A Egensedybet	B Gabet - Flintholm - Lammesø	C Galtehed - Flint-holm - Roholm	D Gersø Huse - Roholm	E Dørholmbugten	F Gåsebadet	G Seden Strand	H Lumby Middelgrund	I Hvidegrund	J Bregnør Bugt
Lille lappedykker	2						5			
Skarv	41	8	31	63	2	41	5	4	16	16
Sangsvane										
Knopsvane	8	2	4		27	22	257	15	28	7
Gravand	130	6	42		16	39	167	14	11	24
Pibeand	64	69					532			
Knarand										
Krikand	4	12	11		13	21	154			5
Spidsand	2				13		25			
Skeand				1						
Ederfugl	329	130	361	202	578	1860	577	367	172	146
Toppet skallesluger	44	4	5	29	30	22	21	11	23	23
Rørhøg										2
Blishøne	3	1			3		493		3	8
Strandskade	23		5	3	32	4	12	10	7	13
Klyde	7		28		6		84			19
Stor præstekrave	12						3		1	3
Lille kobbersneppe	10		7							
Stor regnspove	51							7		35
Sortklire			2							
Rødben	54	1	17		4	2	23			21
Hvidklire	224		49	3	28	13		1		1
Tinksmid										2
Mudderklire					1	3				
Svartbag	7	4	4	5	1		1	9	6	20
Sildemåge					1		4			
Hættemåge	485	81	120	28	1750	500	807	320	14	108
Havterne	13	3	8	1	11	8		16		163
Fjordterne					14					
Splitterne	6			2	200	10		1	5	21

Som det ses i tabellerne raster der en hel del vandfugle i Odense Fjord. Som forventet viser tabellerne også, at der er stor variation i antallet af de enkelte arter ved de to første rastefugletællinger.

De to rastefugletællinger giver et godt billede af, hvor mange fugle, der raster i Fjorden, og det bliver rigtigt spændende at følge udviklingen de kommende år. Det vil fremover være muligt at følge Odense Fjord caretakerprojektet og resultaterne af yngle- og rastefugletællingerne på projektets hjemmeside.

Hjemmeside

På DOF's hjemmeside kan man finde mere information om caretakerprojektet. Her kan man også se en beskrivelse af alle de danske caretakerområder (www.dofbasen.dk/IBA/).

Caretakerhjemmesiden for Odense Fjord forventes at blive klar engang i løbet af efteråret. Her vil man blandt andet kunne finde lokalitetbeskrivelser, beskrivelser af adgangsforhold, artsbeskrivelser, udvalgte tælleresultater, nyheder med mere.

Caretakere på Vigelsø, Maj 2004. Hyggeture- og aftener hører også med til projektet. Foto: Kristoffer Egelund Jørgensen.

Havobs fra Fyns Hoved

Af Søren Gjaldbæk

Havfugle og Fyns Amt er tilsyneladende ikke gode venner.

Det er ret let at gøre status over forekomsten af skråper og Mallebuk i amtet frem til og med 2003:

Almindelig Skråpe: 1 observation
Sodfarvet Skråpe: 10 obs af 11 fugle
Kuhls Skråpe: 1 observation
Mallebuk: 16 obs af i alt 25 fugle plus 3 fund af døde fugle

For stormsvaernes vedkommende ser det også magert ud:

Lille Stormsvale: 3 fund af døde fugle, den ene efter kollision med en traktor!
Stor Stormsvale: 7 fund, heraf de 4 efter 1978, alle fra Langeland.

Sule synes at være den eneste havfugl, der ses regelmæssigt og årligt i det fynske.

På Nordsjælland er sagen ganske anderledes. I forbindelse med hård vind til kuling presses skråper og Mallebukker ind i Kattegat og efter mødet med den svenske østkyst trækker de igen vestpå. Her ses de fra Gilleleje i ret pæne antal. Fra den jyske østkyst ses fuglene også om end i mindre omfang. På den baggrund skulle man tro, at det var muligt at få et glimt af ovennævnte havfugle fra passende obsposter i Fyns Amt. Hvorfor ser vi dem ikke? En mulighed er selvfølgelig, at de trækker for langt fra land, en

anden mulighed kunne være, at observatørene er fejlplacerede. Næsten alle observationer af Mallebuk og Sodfarvet Skråpe i Fyns Amt er fra Horseklint, og det er da også det, der ifølge gængs opfattelse er STEDET for havobs, hvor den lille forpjuskede busk er vores svar på Sabinebunkerer i Blåvand. Min eneste skråpe fra Horseklint er en Sodfarvet Skråpe fra den 9. oktober 2003. Den kom stik vest men meget langt mod nord, man så den med Samsø i baggrunden, når den fra tid til anden kom over horisonten. Den 27. august, sidste år så Tim Hesselballe Hansen (THH) en Mallebuk fra en obspost på Fyns Hoved. Den trak vest – ”herrelangt

ude". Grunden til at Tim forsøgte sig med "hovedet" frem for "klienten" var en ide om, at havfuglene måske trak så langt ude, at de ikke kunne ses fra Horseklint. Jeg har ofte taget til Horseklint dagen efter en Gillelejedag med mange Mallemukker uden anden gevinst end frisk luft. Kigger man på et kort, kunne man godt forestille sig, at de fugle, der trækker mod vest langs nordsjællands kyst og fortsætter syd om Samsø måske bedre kan ses fra Fyns Hoved. Dels er man placeret lidt nordligere, dels kommer man til at sidde højere i landskabet.

De senere år har juni budt på et par dage med hård vind til kuling fra vest og nordvest. Dette år var ingen undtagelse, den 14. og 15. juni var vinden stik vest og op til 17 m/s, Gilleleje havde blandt andet haft 3 Almindelige Skråper, en Kuhls Skråpe og en del Mallemukker den 15. Selv var jeg arbejdsramt bemeldte dage. Den 16. løjede vinden af til sølle 10-12 m/s og gik i nordvest. Min eneste pligt den dag var at eksaminere et par unge mennesker i matematik; men det var først klokken halv to, at den seance startede. Morgenen og formiddagen var således til egen disposition. Fuldt af forventninger kørte jeg mod Hindsholm ved halvseksiden. Jeg havde Tims teori i tankerne, men bestemte mig alligevel for at starte på Horseklint – vanens magt – og så skifte til Fyns Hoved, hvis der ikke skete noget på havet. Jeg gik gennem sommerhusområdet og fik mig place-

ret med en kop kaffe i læ bag den berømte busk på Horseklint, som i øvrigt godt kunne tåle at komme til læge – den holder ikke mange år endnu. Jeg havde ikke været der i mere end to minutter og sad stadig og baksede med at få indstillet mit teleskop, da telefonen annoncerede en SMS. Den lød i al sin korthed: "ons 6.26 almindelig skråpe 1V Fyns Hoved THH". Det var godt nok en besked, der kunne gøre kaffen kold. Jeg skyndte mig at svare "XXXX, jeg er på klienten", hvorefter jeg i hast gik tilbage mod bilen for at slutte mig til Tim. Han sad i læ bag en lille busk halvt oppe af en skråning med fint udsyn mod vest. Han så vældig fornøjet ud, da han som det første fortalte mig, at der lige havde været en Mallemuk også. Det lykkedes ham faktisk at se ud som om det var verdens sidste, der just var trukket. Under alle omstændigheder havde jeg på grund af fejlplacering mistet to nye fynsarter, i det disse fugle næppe ville have kunne været set fra Horseklint. Jeg satte mig lidt slukøret ned og rettede teleskopet udover havet. Pessimismen var intakt – skråpen var den anden i amtet, og Mallemukker er ikke hverdagskost. Det skulle dog vise sig at blive en fantastisk dag.

Klokken 7.15 kom en 2k Sule forbi, meget tæt på, det er altid en fornøjelse at se disse store fugle fouragere med deres imponerende styrtdyk. Herefter skete der ikke noget et stykke tid, men havet blev tjekket flittigt,

og vi fik aftalt pejlemærker på havet: Bøjer i forskellige farver, hullet mellem sidste bøje og Samsø, diverse punkter på Samsø osv. Kl. 7.41 lød det fra Tim: "Jeg tror jeg har noget her, den kommer lige mod os. Den kører i buer, jeg tror der er ny fynsart til dig". Tim kikkede ca. VSV, hvad jeg så også gjorde. Jeg kunne ikke se noget; men jeg er ikke uvant med at Tim annoncerer en fugl et kvarter før at jeg ser den, og vejledt af "Nu er den oppe, nede, ved den grønne bøje nu osv." lykkedes det mig at finde fuglen. Den nærmest sneg sig mellem bølgerne og var ret svær at følge. Ind i mellem var den væk i op til 15 sekunder – hvad der i situationen føltes som en evighed! Den var ret sjældent over horisonten. Da den passerede os mellem hovedet og bøjerne var den vel ikke mere end en halv kilometer ude. Rigtig fed oplevelse, og jeg begyndte at slappe af, lettet over at min fejlplaceringsfejl ikke viste sig helt fatal.

Vi begyndte igen at afsøge havet, denne gang skulle der ikke gå lang tid før der var bid. Kl. 7.52 spottede jeg en Mallemuk, der kom lavt over havet en lille km nord for os. En rigtig flot fugl som den kom glidende på stive vinger.

Den næste time gav "kun" 5 2k Suler og nogle fouragerende Splitterner, før Tim kl. 8.52 annoncerede en kjove. Den var ret langt ude til at begynde med; men den var større end den

Sølvmåge, den jagtede, så der var ikke mange muligheder. Da den kom tættere på kunne vi også se alle Storkjovens dragt karakterer. Endnu en art, som ikke optræder hyppigt i amtet.

Tim havde fået blod på tanden og ringede rundt for at høre, hvad der blev set fra Gilleleje. Snakken blev hastigt afbrudt kl. 8.59, da jeg havde fået endnu en Almindelig Skråpe i skopet. Den kom i store buer, direkte vest et stykke nord for os. Hver gang den vendte lyste den hvide underside op.

Den næste halve time gav 3 Mallemukker, de kom alle i samme "bånd", glidende lavt over havet et pænt stykke nord for os. Dertil endnu en Sule. Kl. halv ti fik vi selskab af Hans Rytter, der sluttede sig til os med et stille håb om, at festen ikke var forbi. Det var den heller ikke, for 9.38 kom to Storkjover forbi. Vi var travlt optagne af at afsøge havet langt ude, og det var kun fordi jeg trak hovedet ud af teleskopet, at jeg blev opmærksom på dem – de kom så tæt på kysten, at de kunne ses med det blotte øje!! Frem til halv elleve, hvor jeg forlod stedet kom der yderligere 6 2k Suler. Hans Rytter havde yderligere 4 Mallemukker.

Dagens total blev således
Almindelig Skråpe 3
Mallemuk 9
Storkjove 3
Sule 20, alle 2k.

Storkjoven er også en sjælden gæst i Fyns Amt, frem til 1995 blot 6 fund af 8 fugle. I de senere år har der været flere observationer: 1997 1, 2001 2 og 2003 9.

Det er naturligvis meget vanskeligt at sige noget sikkert om, hvad man ville have set, hvis man havde siddet et andet sted. På baggrund af mine mange timer på Horseklint og store kendskab til havet og bøjerne vil jeg alligevel komme med et bud. Min første skråpe kunne man formodentlig have set fra klinten, hvis man havde været på dupperne. Den kom trods alt syd om den grønne bøj, der er den af bøjerne, som er tættest på Horseklint. Min anden skråpe samt alle Mallemukkerne ville man med næsten garanti have været ude af stand til at se fra klinten. Ifølge Tim gør det samme sig gældende for skråpen og Mallemukken, som han havde før jeg var på plads på det – i hvert fald den dag – rette sted. Ifølge Hans Rytter kom de sidste fire ”mukker” i samme bånd som de fleste af de andre, dvs. langt nordpå mod Samsø og lavt over havet, og de ville ikke kunne ses fra klinten.

Nu skal man ikke forkaste Horseklint som observationspost på baggrund af ovenstående oplevelse. Horseklint er selvfølgelig stedet at stå, hvis fuglene har været presset ned i Storebælt. Det vil fortsat være det bedste sted til alkefugle, lommer og ænder. De kjoever, som ses fra østsiden af Fyns Hoved

vil man også se fra Horseklint og mange komparative analyser har godtgjort, at småfugletrækket ses bedst fra klinten.

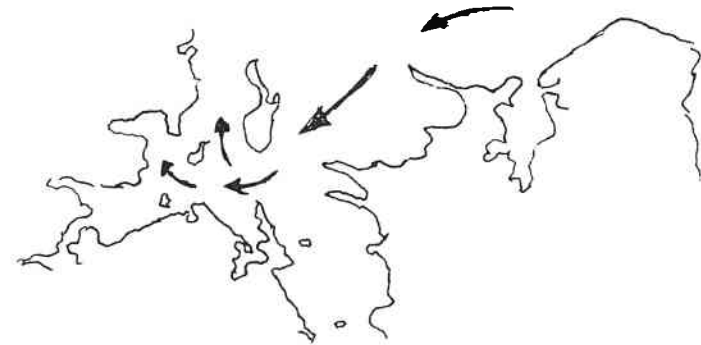
Hvad angår skråper og Mallemukker vil jeg tro, at de fleste af de fugle, som kommer til Fyns Amt trækker vest mellem Samsø og Røsnæs efter at have været en tur omkring Nordsjælland, og disse fugle har man formodentlig bedst chance for at se fra Fyns Hoved – dels fordi man kommer tættere på fuglene og dels fordi man får lidt ekstra højde.

Man kan som bekendt ikke være flere steder på en gang – en af de få ting som ingen filosoffer gennem tiderne har sået tvist om – men det kunne have været interessant om man også kunne have været på Flyvesandet den 16. juni. Hvis fuglene fortsætter stik vest må der være gode chancer for at se dem derfra også. Flyvesandet har vist sig som en udmærket lokalitet til Suler, kjoever og Rider og jeg ser ingen grund til, at man ikke skulle kunne se skråper og Mallemukker her under de rette vejrtilstande. Disse er et par dage med hård vind til kuling fra vest som drejer til nordvest i slutningen af perioden. En enkelt dag med blæsevejr er efter mine erfaringer ikke nok til at få fuglene blæst ned til Fyn. Under alle omstændigheder er det en god ide at holde øje med de nordsjællandske observationer.

Efterskrift

Det er åbenbart ikke så let for skråperne at komme ud af Kattegat når først de er kommet ind. Tim og jeg var taget til Nordfyn for at kigge på vadefugle den 13. juli. Vi var startet ved Gyldenstens Enge og var derfra taget til Flyvesandet for at kigge Nærråstranden igennem. Det blæste frisk fra vest – 8-9 m/s vil jeg tro – så vi besluttede os for at give havet en halv times tid. Der havde ikke været forudgående blæsevejr, så vi havde ikke den store fidus til projektet – chancen for at vi ville blive set var ringe, så vi kunne jo holde det i mellem os. Vi havde dog ikke siddet mere end 20 minutter før Tim sagde ”Hov, det er vist en stormfugl”. Ganske rigtigt, en fin Almindelig Skråpe der kom fra

”hullet mellem Samsø og Fyns Hoved”. Den trak vest, men drejede tilsyneladende op mellem Endelave og Samsø. Vi havde den et par minutter på 1 til 2 km’s afstand. Det gav blod på tanden, så vi overskred den halve time. Kun 5 minutter, så kom to Almindelige Skråper, tæt sammen. De kom som den første, men i stedet for at dreje af mod Endelave styrede de mod os. På et tidspunkt så det ud som om de havde tænkt sig at besøge Campingpladsen, de var højest 300 meter fra os. De kom dog i tanke om at de var havfugle og trak langsomt ud i nordvestlig retning mod Æbelø. Det er den suverænt bedste observation, som jeg har haft af Almindelig Skråpe – så ja, Flyvesandet kan bruges til havobs.

Mulig hovedtrækretning for havfugle i vestenvind. Som det ses er Fyns Hoved og Flyvesandet velegnede obsposter.

Fra felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden 16. februar - 19. juli. Periodens største overraskelse er nok observationerne af Almindelig Skråpe.

- Periodens "hårde" observationer -

Almindelig Skråpe	Fyns Hoved 16/6 (2.-4. fund) Flyvesandet (5.-7. fund)
Islom	Dovnsklint 3/4
Sølvhejre	Helnæs 16/4
Pomeransfugl	Avernakø 29/5
Hvidvinget Terne	Tryggelev Nor 1/5 Tryggelev Nor 29/5
Hærfugl	Ryslinge 11/4
Storpiber	Gl. Kappendrup 4/5
Sydlig Nattergal	Emtekær Nor 26/3 Sollerup 22/4 Espe 2/5 Sibirien 24/5
Lundsanger	Romsø 5-6/6 (3. fund)
Hvidhalset Fluesnapper	Knudshoved 17/5 (2. fund)

Sortstrubet Lom

6/4 101 SØ, 18/4 104 SØ Sønderhjørne (PDP).

Islom

3/4 1 ad vdr. Ø Dovnsklint (MMJ, SG).

Smålom sp.

3/3 113 N Horseklint (SG).

Nordisk Lappedykker

3+16/4 1 Tryggelev Nor - på havet (SG). 20/4 4 R Fyns Hoved (SG, KEJ).

Sorthalset Lappedykker

Arten fortsætter sin fremgang ved Sundet Fåborg og 29/5 sås hele 26 ad + 27 pul!!!! Ved Nakkebølle Inddæmning er der også set mange fugle, flest 6/7 21, desværre uden tegn på yngel.

Mallemuk

16/6 9 V Fyns Hoved (THH, SG, RYT). Bemærk at fuglene er set fra spidsen af selve Fyns Hoved og ikke som 99% af alle tidligere havobservationer, der er set fra Horseklint. THH m.fl. har på ganske få obsdage vist at egentlige havfugle ses langt bedst fra selve hovedet (se Alm. Skråpe) – stort set alle sete fugle vurderedes at være udenfor synsvidde fra Horseklint! Det bliver spændende at se, hvad denne "opdagelse" kan producere i fremtiden.

Almindelig Skråpe

Fyns amts hidtil eneste fund af arten sås 13/7 1990 1 T Dovnsklint (Rasmus Turin) – bemærk at dette fund desværre ikke står i hverken daværende årsrapport eller i 'Fortegnelse over Fugle i Fyns Amt'. Dette fund blev totalt overtruffet 16/6 hvor 3 sås trække V (06.26+07.37.+08.59) ved Fyns Hoved (THH, SG). Måske har fynske ornitologer generelt overset denne art ved kun at havobse fra Horseklint? Som om ovenstående ikke var nok gentog hattricket sig 13/7, men denne gang ved Flyvesandet! Først sås 1 NV (8.34) og senere 2 V (8.50) (THH, SG). Indtil nu er der således set 6 fugle i år ud af 7 fugle totalt i amtet!

Sule

Fra Fyns Hoved er der følgende observationer: 19/4 1 ad Ø, 15/5 2 N (Horseklint), 16/6 18 2k V. (THH). Derudover blev en fundet død under højspændingsledning 24/3 ved Voderup, Ærø (NN).

Sølvhejre

16/4 2 SV Helnæs Made (FIE).

Hvid Stork

17/3 1 NØ Ålækkeskoven, Odense (NN). 24/3 1 T Odense (NN). 10/4 1 N Blommenslyst (JEB). 21/4 1 S Rudkøbing (OHG). 30/4 1 N Syltemade Ådal (NN). 20/5 1 T Basbjerg, Nordlangeland (NCR). 5/6 2 S Tryggelev Nor (BLR, HHJ), 3 TF Buns Banke (FIE).

Skkestork

2/5 2 SØ Søby Monnet (LBL). 8/5 1 ad Tryggelev Nor (EEE). 23/5 1 NV Gulstav Mose (ELM). 27/5 1 Wedellsborg Hoved (ANF). 30/5 2 Halen, Helnæs (JSA).

Tundrasædgås

"Rester" fra vinterens observationer: 23/2 4 Hvidkilde Sø (EEE). 30/3 1 Åmosen, Ollerup (NBJ).

Kortnæbbet Gås

10 fugle på 6 lokaliteter.

[Indisk Gås]

24/3 1 Tarup-Davinde (LBL).

Bramgås

Trækket strakte sig over en hel måned, fra medio april til medio maj med flere gode dage. 18/4 1975 Ø Rantzausminde (NAN), 2152 NØ Hov Nordstrand (EDA). 2/5 1377 Ø Thurø (AB). 3/5 2000 T Vesteregn (FIE). 10/5 2500 T Tryggelev Nor (FIE).

Mørkbuget Knortegås

19/5 4760 NØ Gulstav (THH).

Nilgås

25/4 1 Bispeeng (THH m.fl.). 14/5 1 Fyns Hoved (AAW). 2-8-?/7 1 Ølundgård (MSN m.fl.).

Blåvinget and x Skeand? x ?

En hybrid med visse karakterer som Blåvinget And gæstede 4/5 Nakkebølle inddæmning (RYT m.fl.). Billedet af fuglen ses på www.doffyn.dk. I dagene omkring 4/5 sås pudsigt nok Blåvinget And i både Sverige og Danmark.

Rødhovedet And

27-30/6 1 han eklipse + 1 hun Arreskov Sø (EEH, RYT m.fl.).

Troldand

28/2 1020 S på 10 minutter om natten!!! Marslev (MRP). Læs mere om observationen af de nattrækkende Troldænder på www.doffyn.dk

Bjergand

Arten er set på træk i bemærkelsesværdige antal. Sønderhjørne: 23/3 2550 SØ, 5/4 5200 SØ, 6/4 3660 SØ, 9/4 3600 SØ (PDP). Dovnsklint: 30/3 1500 Ø (FSH), 5/4 2500 Ø (KEJ). Tryggelev: 4/4 6500 SØ (ESM).

Amerikansk Skarveand

12/3-15/4 1 ad hun Bøjden Nor (PDP m.fl.). 11/6-13/7-? 1 ad han Sundet (PDP). 12/7 1 ad han Ringe Sø (JSA, RYT) kan desværre være undsluppet fra fugleholdet 200m fra søen!

Sort Glente

18/4 1 ad R/N Arreskov SØ (AMY, EEH). 20/4 1 N Gerskov (TSK). 1/5 1 NØ Tryggelev Nor (NAN). 8/5 1 S Tryggelev By (KHL). 22/5 1 Stengade Sø, Langeland (NN). 23/5 1 V Tårup Grusgrave (PRA). 30/5 1 TI Fakkebjerg (RYT). 31/5 1 S Fakkebjerg (SG, LIS, NBJ). 13/6 1 Fredmosen (GJØ).

Havørn

Der er i glædeligt nyt på ynglefronten. Amtet huser nu 2 ynglepar. De øvrige Havørne er meget svært at holde antal på, men sorteret for oplagte gengangere er der blevet indberettet nedenstående antal fugle med følgende aldersangivelser: **2k:** 9, **2k+:** 1, **2-3k:** 1, **3k:** 1, **4k:** 1, **imm.:** 1, **ad:** 4, **ub.:** 4.

Rørhøg

I perioden er en meget afvigende og kontrastrig Rørhøg set i Fjordmarken. Den havde helt mørkt hoved i skarp kontrast til helt lys underside inkl. krop! Det forsøgtes at finde billeder af lignende individer på internettet, hvilket dog ikke gav noget resultat. (THH m.fl.).

Hedeheg

1/5 1 hun Ø Flyvesandet (HEA), 1 han Ø Tved (LBL). 14/5 1 hun R/N Gulstav Mose (EEE). 16/5 1 hun NV Lundby, Tåsinge (NBJ).

Fiskeørn

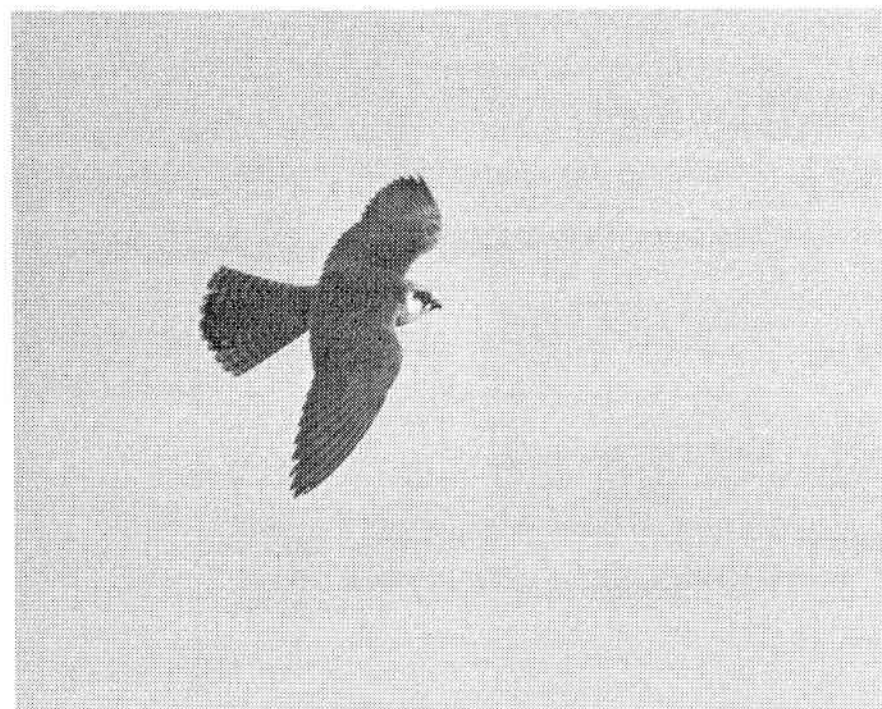
Største obs: 1/4 8 NØ Hov Nordstrand (EDA).

Aftenfalk

5/5 1 ad han T Sølyst, Nyborg (TSK). 2-6/6 1 hun Sundet (EEE m.fl.). 2/6 1 2k han Fredmosen (SG).

Dværgfalk

8/5 4 Ø Enebærrodde, 1 Ø Fjordmarken er rigtig mange på en dag. (THH, MSN).

Aftenfalk hun, Sundet. Foto: Erhardt Ecklon.

2/6 2, 5-12/6 1 Skovsgaard (MLJ m.fl.). 8-10/6 1 Fallegård, Kværndrup (NN). 10/6 1 Søllinge (SG). 26/6 1 Eskildstrup (JEB). 17/7 1 Nørreballe Nor (THH).

Engsnarre

27/5 1 Skovsgaard Mølle (NN). 3+8/6 1 Hjulby Mose (ESM, FSH). 8-12/6 1 Næsbyhoved Broby (OHS). 9/7 1 Nyborg (FSH).

Trane

3 observationer af 5+ fugle: 2/4 5 N Henninge Nor (NRA). 3/4 28 NØ Blommenslyst (NN). 18/5 8 R Helnæs Made (NN).

Pomeransfugl

29/5 1 hun Avernakø (NN).

Sandløber

30/5 1 Hofmangave (THH).

Temmincksryle

8/5 13 Firtalsstrand (CLB) er forårets største tal.

Sortgrå Ryle

2/5 1 N for Lindøværftet på kunstig stenø (AVL) er sent.

Kærløber

17/7 1 Keldsnor (THH m.fl.).

Enkeltbekkasin

10/4 1 Monnet (PVR).

Mudderklire

18/3 1 Brændegård Sø (EEH) og 9/4 1 Nordenhuse (RSJ) må betegnes som vinterfund idet egentlig forårsankomst først var 19/4.

Odinshane

23/5 1 Tarup Grusgrave (PRA). 27-30/6 1 ad han, 1/7 2! ad han + ad hun Firtalsstrand (AVL m.fl.). 15-18/7 1 ad hun Slambassinnet (SG m.fl.).

Almindelig Kjove

I perioden 6/4-23/5 er der set 13 fugle.

Storkjove

16/6 3 V Fyns Hoved (THH, SG, RYT).

Sorthovedet Måge

13/4 1 3k R på mark ved Bøllemosen, Kværndrup (JSA). Derudover er der observeret 1 3k og 2 ad ved en tidligere ynglelokalitet.

Middelhavsmåge

24/3 + 3/4 1 ad Knudshoved (ESM, AMC).

Ride

3/3 3 N, 15/5 1 N, 20/5 6N, 25/5 1 N Horseklint (SG, MRP). 23/5 1 NV Dovnsklint (HEA).

Rovterne

16/7 sås en adult raste 5 minutter i Bøjden Nor inden den trak V (PDP).

Sortterne

3-4+12/5 1 Arreskov Sø (EEE). 5+12/5 og 31/5-1/6 1 Sundet (DMZ m.fl.). 7/5 5 Tryggelev Nor (KHL, NBJ).

Hvidvinget Terne

1/5 1 Tryggelev Nor (AB, NAN). 29/5 hele 7!!! ligeledes i Tryggelev Nor (KRM).

Huldue

14/3 204 NV Hov Nordstrand (SG, THH, MSN) er ny fynsrekord.

Turteldue

19/5 1 TF-R Dovnsklint / Keldsnor (THH).

Natravn

30/5 hørtes en synge 10 sekunder midt på dagen! ved Svanninge Bakker (GKN).

Biæder

Sidste års ynglepar vendte desværre ikke tilbage i år. Eneste observation var af en hel flok: 23/5 10 Gyldensten (LAB).

Hærfugl

11/4 1 Ryslinge (PBL). 4/5 2 Gl. Kappendrup (NN).

Vendehals

Der er set 12 fugle i perioden 27/4-20/6.

Grønspætte

Arten er set på usædvanligt mange lokaliteter. Hvornår opdages det første ynglepar?: Hele foråret 1, dog 5/3 2 Kongebrokov (HMH m.fl.). 5/3 1 Flødstrup (NN). 15/3 1 Svendborg Naturskole (NN). 1/4 1 Svanninge Bakker (PDP). 17/4 1 Marslev (KHL). 24/4 1 Morud Skov (FGA). 18-28/5 1 Lindved (LAA). Hele foråret 1 Munkebo (ISB).

Bjerglærke

Vinterfuglene på Monnet blev set frem til 6/3. Derudover 8/4 3, 9/4 5 Lyø (RBZ).

Storpiber

26/3 1 N efter kortvarig rast Emtekær Nor (SG). Læs mere på www.doffyn.dk Arten er sjælden i amtet og det er 1. egentlige forårsfund i amtet nogensinde. Observationen 3/2-1985 1 Bøjden Nor (EEH, HÆG) må nok nærmere betegnes som en vinterobservation.

Sorttrygget Hvid Vipstjert

17/3 1 Mågeørne (RSJ). 29/3 1 Knudshoved (PRA). 3/4 1 Langtved (LIS). Derudover 1 i ynglepar med Hvid Vipstjert Ulbølle (LBR).

Sydlig Nattergal

22/4 1 SY Sollerup (GJØ). 2/5 1 SY Espe / Findinge (BSN). 24/5 1 SY Sibirien (PVR).

Nordlig Blåhals

16/5 1 Fyns Hoved (EEE).

Ringdrossel

24 observationer af 43 fugle i perioden 1/4-17/5.

Misteldrossel

14/3 66 N Hov Nordstrand (SG) og 64 N Horseklint (MRP).

Græshoppesanger

22 syngende fugle med maksimum 3 SY Bispeeng.

Flodsanger

26-27/5 1 SY Kajbjerg Skov, Nyborg (ASR, EEE).

Savisanger

3/5 1 SY Gulstav Mose (FIE).

Sivsanger

14 forskellige fugle er set eller hørt i perioden 22/4-13/6.

Kærsanger x Rørsanger ?

10-14/5 1 SY Bispeeng. 1 ubestemt "Acrosanger" lod sig ikke bestemme da dens sang var et uløseligt mix af de nævnte 2 arter. THH optog og analyserede dens sang, der viste sig at bestå af 21-24% Rørsanger!

Drosselrørsanger

6-7/6 1 SY Gulstav Mose (TOE m.fl.). 7/6 1 SY Bjørnø (EEE).

Lundsanger

5-6/6 1 SY Romsø (AT) er kun amtets 3. fund. Biotopen på Romsø er perfekt for arten, der foretrækker

skov i umiddelbar nærhed af kysten. Andre steder der også synes oplagte er de mange skovpartier langs Fyns øst- og sydøstkyst. Størst chance er der omkring månedsskiftet til juni, når arten ankommer til landet, som regel Møn, så hold øje med det.

Rødtoppet Fuglekonge

10-11/4 1 Egebjerggård (JHJ, RYT). 16/4 1 Vesteregn (SG). 17+20/5 1 SY, 3+10/6 2, sandsynligt YP Flyvesandet (SG, PRA, THH).

Grå Fluesnapper

15/4 1 Knudshoved er markant tidligste observation i amtet. Hidtil tidligste var 25/4-1989 2 Fyns Hoved (FES).

Lille Fluesnapper

21/5 1 SY Lunden (THH).

Hvidhalset Fluesnapper

Efter ikke at have været set i amtet siden 1907 fandt THH en 2k han SY 17/5 ved Knudshoved. Den blev set og hørt fint, hvorfor mange troede de kunne nå at se den. Det var dog kun SG, der nåede frem, inden den desværre tav og forsvandt som dug for solen. THH og fluesnapperne må siges at være en god kombination. Han har således set/hørt alle 4 arter fluesnapperne i amtet i år, og ydermere fundet dem alle sammen selv – imponerende!

Blåmejse

18/3 302 N (SG, THH, BEC), 28/3 150 N Horseklint (RSJ, DMZ).

Musvit

18/3 171 N (SG, THH, BEC), 28/3 150 N Horseklint (RSJ, DMZ).

Pungmejse

6/4 1 Løkkeby Enge (OHG), 4 Arreskov Sø (NBJ). 9/5 1 Henninge Nor (EEE). 10/5 1 Hjulby Mose (EEE). 12/5 1 og 22/5 + 7/7 2 Sundet (LBR, PDP).

Pirol

Ca. 11 fugle set/hørt i perioden 14/5-28/6.

Nøddekrige

25/4 og 3/7 1 Gulstav (OHG, ELM)

Stær

30/6 1 1k leucistisk Slambassinet (THH).

Bogfinke

1/4 7000 N, 11/4 4450 NØ Hov Nordstrand (EDA).

Bogfinke / Kvækerfinke

10/4 12780 N Horseklint (SG).

Gulirisk

20/5 2 TF Dovnsklint (EEE).

Karmindompap

Kun 2 observationer udenfor Langeland: 30/5 1 han SØ Enebærrodde (THH) og 7/7 1 SY Fyns Hoved (MRP).

Laplandsværbling

10/4 2 N Horseklint (SG).

Forårsankomst for udvalgte arter

Art	2003	2004	Sted	Observatør
Sorthalset Lap.dyk.	28/3	27/3	Arreskov Sø	EEE
Atlingand	16/3	18/3	Kærby Fed	SG
Hvepsevåge	2/5	2/5	Søgård og Lyø	FIE, RBZ
Rød Glente	24/2	8/3	Brobyværk	PEB
Rørhøg	3/3	16/3	Flyvesandet	THH
Fiskeørn	19/3 (30/3)	1/4	Hov og Skovsgaard	EDA, MLJ
Dværgfalk	20/3	24/3 (4/4)	Sønderhjørne	PDP
Lærkefalk	23/4	20/4 (1/5)	Ølundgård	TSK
Klyde	12/3	5/3	Nr. Nærå Strand	AVL
Lille Præstekrave	23/3	24/3	Vejlen	EEE
Dværgryle	6/5	18/5	Keldsnor	THH
Temmincksryle	1/5	30/4	Firtalsstrand	SG
Krumnæbbet Ryle	-	9/5	Firtalsstrand	HEA
Brushane	14/3	18/3	Dalby Bugt	SG

Lille Regnspøve	20/3	13/4	Vejlen og Lehnkov	TMØ, NAN
Sortklire	25/3	9/4	Bøjden Nor	FSH
Hvidklire	13/4	9/4	Ølundgård	TSK
Svaleklire	24/3*	28/3*	Tarup og Horseklint	PRA, SG
Tinksmed	26/3 (19/4)	23/4	Husby Strand	JEB
Mudderklire	2/4	19/4*#	Fyns Hoved	EEE
Sildemåge	11/3	11/2	Thurø og Kidholm	EEE
Splitterne	9/3	16/3	Flyvesandet	THH
Fjordterne	16/4	20/4	Slambassinet	TSK
Havterne	12/4	9/4	Flere steder	PDP, RBZ, AMC
Dværgerterne	17/4	17/4	Sønderhjørne	PDP
Sortterne	21/4	3/5	Arreskov Sø	EEE
Gøg	30/4	1/5	Flere steder	THH, AB, HMH
Mursejler	29/4	28/4	N.Hoved Broby Mose	THH
Vendehals	24/4	27/4	Enebærøde+Flyvesandet	SG,JHJ
Ringdrossel	7/4	1/4 (11/4)	Hov Nordstrand	EDA
Græshoppesanger	29/4	30/4	Egebjerggård	JHJ
Savisanger	18/6	3/5	Gulstav Mose	FIE
Sivsanger	30/4	1/5	Sundet	LBR
Kærsanger	4/5	9/5	Henninge Nor	EEE
Rørsanger	24/4	1/5	Tryggelev Nor	AB, NAN
Gulbug	6/5	2/5	Hasmark + Monnet	KRM, LBL
Gærdesanger	21/4	19/4	Flere steder	Flere
Tornsanger	22/4	29/4	Fyns Hoved	AMC
Havesanger	27/4	29/4 (5/5)	Odense Å	KEG
Munk	20/3*	11/4*	Espe	BSN
Skovsanger	23/4	29/4	Flere steder	Flere
Gransanger	13/3	18/3*	Hov Nordstrand	HTH
Løvsanger	14/4	28/3 (13/4)	Tryggelev Nor	OHG
Grå Fluesnapper	1/5	15/4#	Knudshoved	PRA
Broget Fluesnapper	21/4	24/4	Thurø	AB
Pirol	8/5	14/5	Æbelø	JEB
Rødryg. Tornskade	5/5	1/5	Enebærøde	THH
Karmindompap	16/5	16/5	Gulstav Vesterskov	NBJ

En asteriks, eksempelvis 16/3*, angiver at arten er set væsentlig tidligere men at dette ikke regnes som egentlig forårsankomst.

Steder med 2 datoer angiver datoen i parentes eks. (11/3) næstkommende observation af arten. Angives kun hvor der er lang tid imellem.

betyder at observationen er beskrevet med tekst.

Turrappporter

Vestfyn på langs den 29. februar

Af Birte Sørensen

Ifølge kalenderen er vinteren nu et afsluttet kapitel. Der skulle dog skræbes is af bilruderne og det varme tøj findes frem, inden vi begav os vestpå denne flotte søndag morgen. Solen stod som en lysende ildkugle på himlen, og Solsorten slog sin glade trille, da 16 doffere mødtes ved Føns Kirke klokken 8. Det blev et kortvarigt kig udover området – Føns Vang – hvor der i år skal genetableres vådområde. Her var ingen gæs, måske fordi Ræven luskede rundt. Optimismen fejlede intet. Turleder Michael plejer at have fire steder på Vestfyn, hvor Sæd- og Blisgås kan stå. Ved Eskør (en del af Tybrind Vig) så vi en del Gråænder, enkelte Grågæs og Pibesvaner, og vi hørte Vandriksens misfornøjede ”grisehyl”. Efter indtagelse af kaffe og brød kørte vi sydpå. På markerne stod større og mindre flokke af Sang- og Knopsvaner. Husby Strand var næste stop, og her var der igen store flokke af gæs og svaner. På vandet lå store mængder af Troldænder, Hvinænder og Ederfugle, desuden en del Toppede Lappedykkere og Havlitter. Nogle af os var så heldige at få en Alk i kikkerten. Ved Emtekær Nor er der mulighed for at

gå en dejlig tur langs kysten, og her så vi igen mængder af ænder – også Bjergænder. Smittet af Michaels friske bemærkning om, at vi kunne være heldige at trampe en Enkeltbekkasin op, dristede jeg mig til at love en omgang til hele flokken, hvis der blev set en Kongeederfugl – vel at mærke en gammel han! Der lå nemlig rigtig mange Ederfugle. Selve noret var frosset til ligesom alle andre søer og vandhulle, kun en lille våge var fri, og her lå Gråand og Pi-beand. Af vadere var der kun ganske få Strandskader og en lille flok Almindelig Ryle. På marken bag noret spottede Bækkelund en lille flok Grågæs, og mellem dem gemte to Blisgæs sig. Her skiltes så vore veje, ca. halvdelen af deltagerne kørte hjem, mens vi andre fortsatte til Helnæs, hvor vi var klokken halv et. På maden var der overvejende Gråkrager, en ”skrue” på tre Musvåger, og den stedlige Tårnfalk stod og musede. Her lå der igen masser af fugle på vandet; men her var det Sortænder og Havlitter, der var i overtal. Vi så 10 Havlithanner omkring 1 hun, så hun var vitterlig kommet på en svær opgave. Vi gik langs kysten mod syd til de små ind-

søer, der ligger tæt ved kysten. Krikænder og Gråænder gik og snadrede hyggeligt. Pludselig gik alt på vingerne. En ung Havørn kom lige forbi. En flot afslutning på en god tur. På en årstid som denne kun-

ne det vel ikke blive meget bedre: sol, bidevind og masser af lærkesang. Børge og jeg indtog den sidste kolde kaffe, mens vi så Havørn ved Arreskov.

Ærøturen

.....eller historien om at være på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt !

Af Hans rytter

Turen til Ærø, lørdag den 3. april, lokkede 9 gæve fuglekikkere frem af buskene på denne kølige svagt disede forårsdag.

Sejlturen fra Rudkøbing til Marstal blev flittigt benyttet til at tælle vandfugle. Og der var mange. Anslået omkring 5.000 Ederfugle...

På Marstal Havn blev vi mødt af Torben, der igen i år havde fået overdraget brugsretten over sin mors gamle "rugbrød" for en dag.

Lad det være sagt med det samme; Vi så ikke hits !!! Turen rundt på øen bragte os til kendte lokaliteter som: Ærø Hale, Voderup Klint, Vitsø Nor, Skjoldenæs Fyr, Borgnæs og Stokkeby Nor.

Hov Nordstrand

Erik Danielsen var chef for årets træktur på Hov Nordstrand. 17 morgenfriske folk stod parat kl. 6.00, og man gik straks ud på stranden hvorfra trækket kan følges. Vejrguderne viste

sig heldigvis fra den venlige side med en let vind og behagelige temperaturforhold – det er ret vanskeligt at finde læ på stranden! Der var et pænt træk af Bramgæs med i alt 2152 – alle

nævnt, ingen glemt. Hertil 3 Knortegæs. Rovfuglemæssigt blev det en af de bedre dage på trods af mangel på Fiskeørn: Vandrefalk 2, Dværgfalk 2, Blå Kærhøg 7, Rørhøg 6, Rød Glente 1 og Spurvehøg 61. Af vadefugle var der kun gang i spoverne med 210 store og 6 små. Af "småtidlige" obs kan Landsvale 10 og Havterne 5 nævnes. En almindelig Kjove kom også forbi. Der var ikke meget småfugletræk, 3 Mis-teldrosler var det bedste. Ved halvtitiden døde trækket ud, og man begav sig mod østkysten gennem sommerhusområdet, nogle til fods og de mere moderne indstillede i bil. Her

blev de medbragte madpakker indtaget og gruppen delte sig efter interesse: Nogle gik lidt ned af kysten for at havobse. Resten havde fulgt Gunnar Knudsens og Flemming Byskovs fuglestemmekursus, og de gik under Hans Rytters ledelse gennem sommerhusområdet og fik opfrisket de forskellige stemmer. Klokken 12 indløb et Dof-call med melding om en Steppevibe ved Tissø på Sjælland. Det satte gang i et anden trækdrift end den, der styrer fuglenes. Turlederen trippede uroligt i ca. 5 minutter inden turen blev givet fri, dvs. uden overordnet ledelse.

TØSETUR - hvorfor nu det?

Af Edda Riiser

Hvor mange fynske piger ser mon på fugle?

Er der forskel på lysten til at være i felten alt efter, om man er mand eller kvinde?

Vil nogle kvinder hellere følges med kvinder end med mænd på fugletur?

Da jeg ikke selv kunne besvare alle disse tossede spørgsmål, blev Birte fra Odense og Lilly fra Ulbølle konsulteret. Da de heller ikke havde svarene, var der egentlig kun den mulighed at spørge de øvrige kvinder i DOF Fyn. Sådan blev tanken om en "tøsetur" sat i gang - en tur uden mænd, med ikke for barske feltforhold, med kaffetår og tid til at finde svarene.

En kold med dejlig forårsdag (25 APR 2004) var vi 8 piger, der mødtes på Fyns Hoved ved sømærket. Turen gik ud gennem sommerhusene, hvor de første forårssangstemmer blev genkendt - nogle af deltagerne deltog i fuglestemmekursus og andre testede bare evnerne. Netop som vi nåede til frit udsyn, trak først en spurvehøg og dernæst en rød glente forbi - et dejligt forårssyn. En kort kaffepause mens lidt strand- og vadefugle blev studeret, hvorefter turen fortsatte langs kysten. I et krat ved stien havde en gærdesanger så travlt med at synge, at den ikke kunne bekymre sig om en flok tøser på få meters afstand.

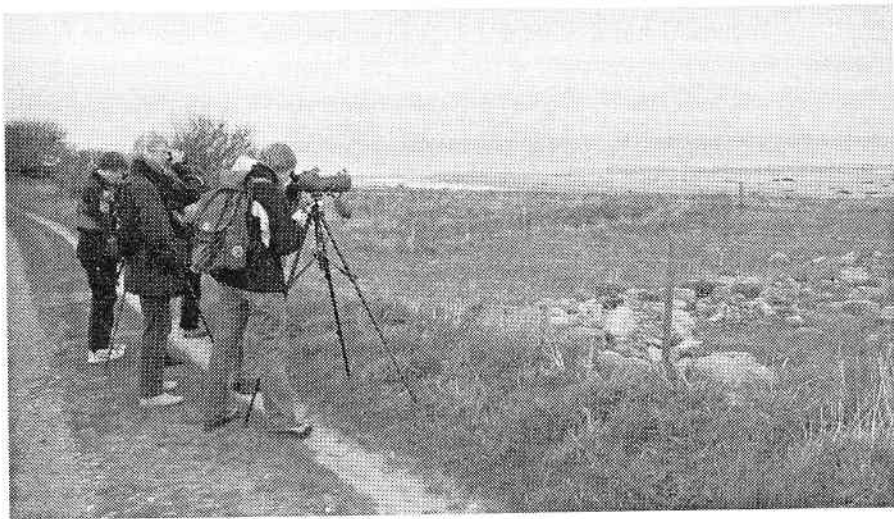
Efter at have genfundet bilerne delte vi os for en kort stund for at handle på camping-pladsen, besøge et toilet og for at spadsere ud til selve Hovedet, hvor vi atter blev samlet ved P-pladsen. Øst om ud mod Hovedet og tid til frokostrast og den første sludder. Rundt om hovedet, hvor det bedste var en tejt, der rastede på vandet, og retur til bilerne. Turen gav 40 arter - ingen udsædvanlige - fint nok for en dag, hvor der ikke var egentlig gang i forårstrækket.

Vi kørte i samlet flok ned til et lille idyllisk kaffehus, hvor vi vel bænket med kaffe, the, kakao og kage kunne få endnu en sludder.

Hos de deltagende piger var det vigtigt, at turen ikke var hektisk - at der var tid til at se på en hugorm (Fyns Hoved), studere plantelivet, ingen jagt efter sensationer og arter,

men gerne mange og især gode fugle. Roligt tempo og god stemning kan måske til tider være forskellen mellem en tur med mænd og en tur med piger - eller måske er det bare ikke vigtigt at se flest muligt arter for enhver pris, eller for den sags skyld jage rundt efter en bestemt fugl måske endda med tvivlsomt resultat. I alt fald syntes deltagerne turen var en succes, som burde gentages - gerne til efteråret - og en gang imellem - ikke i stedet for de sædvanlige ture, men som et supplement.

Så konklusionen på de mange spørgsmål må være, det kan være rart en gang imellem udelukkende at være tøser. Det må godt være ude i den vilde fuglefelt, men tempo og stemning er vigtig. **Så vi gør det igen** - måske må der godt komme mænd med til næste år - men på tøsernes præmisser.

Turen gav flg. arter:

Musvit, Blåmejse, Bogfinke, Gulspurv, Løvsanger, Gransanger, Dompap, Gærdesmutte, Rødhals, Landsvale, Spurvehøg, Rød Glente, Edderfugl, Skarv, Strandskade, Engpiber, Hvid Vipstjert, Tornirisk, Husskade, Råge, Krage, Ringdue, Gærdesanger, Splitterne, Fiskehejre, Sanglærke, Tejst, Stillits, Rødben, Solsort, Gråspurv, Hættemåge, Sildemåge, Svartbag, Stor Præstekrave, Vibe, Rødstjert og Grønirisk

Fyns Hoved , Store Bededag, den 7. maj

Af Ella og Jørgen Mikkelsen

6 DOF- folk mødtes kl. 7 ved sømærket. Vejret var skyet med frisk vind fra øst. Ole Tønder bød velkommen og lovede ikke de store hits på grund af vejret.

En tur gennem sommerhusområdet gav ved lytning: Gærdesanger, Løvsanger, Gransanger, Sortmejtse, Musvit og Gærdesmutte.

Ude ved Hørseklint "Michaels Busk" (den har set sine bedste dage - naturens tand har sat sine spor) så vi forskellige trækforsøg af blandt andet Spurvehøg 2 N, Gråsiskan 5N og Bogfinke 8 N.

Ny art for turen?

Under obs af trækfuglene stod Ella ved siden af Ole, som dampede på sin pibe. De lyttede efter trækkaldene og Ella spørger:

"Hvad var det for én?"

"En Skovpiber, svarer Ole."

Lidt efter kommer der en ny og anderledes pibende lyd - igen spørger Ella:

"Hvad er det?"

"Det var min pibe", svarer Ole (den var vist godt sovset).

"Så må være en Olepiber", mener Jørgen og følgende noteres: Olepiber 1R SU.

Rundt på Hovedet

Efter disse obs på vandet af Stor Præstekrave 1, Ederfugl 9, Svartbag 1, Havterne 12, Strandskade 2 og Gravand 8 gik vi tilbage til bilerne og kørte ud på Fyns Hoved.

Vi gik ud for at se den eftertragtede Ringdrossel, men vi så den ikke. Vi mødte den kratluskende Eric Danielsen, som heller ikke havde set den.

Men vi så i stedet for Gul Vipstjert 12, Tejst 5, Havesanger 2, Marsvin 2, Topmejtse 1, Dompap 1, Mursejler 1, Munk 3 og hørte (vores) første Gøg i år.

Kl. 11.30 sluttede turen, Ole skulle til sin søster i Jylland.

Tak for en sjov tur - når vi er så få, når vi at snakke med alle.

Romsø, søndag den 23. maj

Af Ivan Sejer Beck

Årets fugletur til Romsø var i år henlagt til søndag den 23. maj, og da den røde Romsø-båd gled ud af Kertemindehavn kl. 9.00 var alle pladser igen fyldt op – og igen med en del fugleinteresserede, der aldrig før havde besøgt den spændende ø i Storebælt.

Vejret dagen før – om lørdagen – havde bestemt ikke været lovende. Det var kraftigt blæsevej og voldsomme byger rullede sidst på dage hen over landet, og mange tvivlede da også på, at turen om søndagen blev afviklet.

Men det blev den altså – og endda i flot solskin. Blæsten derimod havde ikke lagt sig, og skipperen, Leif satte da også hurtigt pressendingen op i vindsiden, så man kunne kom tør i land. Det var bestemt en god ide, for

der var virkelig tryk på, da båden kom fri af Stavre Hoved.

Som altid på dette tidspunkt af året tog Romsø sig særdeles godt ud - med blomstrende hvidtjørn og kastanjer som dominerende træk på den grønne, skovklædte ø, og det blev en flot gåtur rundt – dog ikke på Maden, der er lukket område på denne del af året.

Det fuglemæssige udbytte blev imidlertid ikke stort – sikkert på grund af blæsten. Ud over de almindelige arter for øen var en Rødrygget Tornskade, flere Bynkefugle, fire Tejster og en Almindelig Kjove det mest vilde. Observationen af de to sidstnævnte arter fandt sted, da vi i læ af skoven og med solen skinnende fra en næsten skyfri himmel indtog vores medbragte frokost på banken ved fyret. – Bedre sted at spise sin madpakke findes næsten ikke!

Hvad natten gemte!

Af Børge Rasmussen

Hvad for da én til at møde kl. 0.00 Grundlovsdag midt i Sollerup Skov? Ja, det gjorde først og fremmest lyst til at vide mere om fugle, frisk serveret på fad fra et par af de fynske ornitologers kendisser. Og man for-

bavses over den flotte service, der ydes klubbens mere almene medlemmer, når vi møder frem til sådant et arrangement. Service? Ja, er det ikke service af fineste karat, at man stiller en elite-ornitolog til rådighed

for hver enkelt af os fremmødte deltagere? Nå, vi var så kun 2 (under-tegnede + Birthe Sørensen) der ofrede nattesøvnen foruden turlederne Flemming Byskov og Gunnar Knudsen. Men hvilken herlig oplevelse! Straks vi var ude af bilen, tog natuglerne imod os med deres karakteristiske kalden. 3-4 stykker så vidt jeg kunne høre.

Med Gunnar som vejviser, blev vi ledt op over bakkekammen mod vest og lige durk ned i "Helveds Hule". Det passer altså ikke, at der brænder en evig sagte ild dernede, for der var bælgravende mørkt, skulle jeg hilse at sige. Eneste lyd var Rislebækkens pludren tæt på og alligevel et stykke borte. Da en lommelygte blev tændt, viste det sig, at vi faktisk gik på afgrundens rand, for en 5-8 meter under os løb den lille bæk.

Der er nu noget ubeskriveligt fantastisk ved blot at sætte sig på medbragt stol og blot lytte til nattens "stilhed". Tilbage langs bækken gik det og videre på den anden side af vejen ud mod Arreskov. Ved det åbne engstykke lige øst for Sollerup Gods, mødtes vi af endnu et flot stemningsbillede. Temperaturfaldet gjorde, at mosekonen begyndte at brygge og hele sceneriet indhyldedes i en svag "bryg". Og så begyndte de tidlige sangere at give lyd fra sig. Der hørtes nattergal, gøg, rørspurv og rørsanger (alle obs er indberettet til listen med angivelse af tidspunkt for 1.ste lyd). Men mest fantastisk var dog en kær-sanger, der underholdt os i mere end

en time. Vi nåede helt over forbi fugletårnet og ind i kratskoven, hvor vi på ny satte os til rette ganske tæt på den, og blot lyttede til denne kolossale sanger og imitator af andre fugles karakteristiske strofer. Hvor var det en dejlig oplevelse i den næsten vindstille nat. Og godt at have en superior-ornitolog ved sin side. Det var næsten som at sidde hjemme ved cd-spillere: høre enkelte strofer efterfulgt af navn på fugl. Her var det "unplug" med en enkelt fugl og en skrap fuglestemme-kender. En herlig oplevelse som man kan leve højt på længe. Og den gode Flemming har som vanligt tænkt på alt. Ikke mindst medlemmernes ve og vel, og at det nok kunne blive lidt køligt ud på morgenstunden, så DOF-Fyn-medlemsplejen blev behøringt udskænket og omdelt! Nu begyndte så vandriksen og lappe-dykkerne at give sig til kende ude ved søen, så vi "kravlede" op i fugletårnet. Igen et herligt naturbillede: stille og roligt lukkedes udsigten med det fineste sarteste "mosekonebryg" alt i medens vi kunne lytte til daggrøets mange fugle, der nu alle begyndte at vågne op til en ny dag. Efter endnu lidt velgørende medlemspleje begav vi os tilbage mod godset, dog med en lille afstikker ind gennem skoven over mod P-pladsen. Denne skovtur bragte bl.a. en korttået træløbers sang på listen over morgensangere. Klokken var nu blevet henad godt og vel 5, og der takkedes af for en herlig turoplevelse. Ikke noget at sige til, at turens nestor efter strabadserne med

medlemsplejen var blevet godt træt og gerne ville hjem og se dyner.

Tak til Flemming og Gunnar for nogle lærerige timer i og om nattens "mysterier".

Når vi unge menige medlemmer nu alligevel var kommet på de kanter, ville vi lige en tur omkring Sundet, for at se om vi var heldige at træffe på aftenfalken. Men nej, så heldige var vi ikke på den knappe tid, der var til rådighed, for jeg havde lovet at afhente et andet medlem kl. ca. 8 i Odense. Der havde i lang tid været planlagt arbejdsdag Kl. 9.00 i arbejdsgruppen på Tryggelev Nor.

Det nåede vi også, og vi nåede at se rørdrummen i levende live flyve lidt omkring, blandt andet til stor glæde for en flok ornitologer fra Birkerød på weekendophold på Fyn. De "fablede" om, at de havde vist set 2 hvide storke kredse over Rudkøbing. Vi foreslog, om ikke det mon var den trane, der var meldt set flere gange på Langeland. Men nej dem kendte de særdeles godt. Nå, hvad så med en skestork?, som også var set i de seneste dage. Nej det lignede det heller ikke. Jamen, hvis det nu var storke de havde set, så foreslog vi, at så var det nok et par omstrejfende Skånske, som var gledet herover med de seneste da-

ges østenvind. Men trode dem gjorde vi godt nok ikke helt seriøst. Men undskyld, Københavnerne, for hvad sker så i eftermiddagspausen, just som vi havde munden fuld af kage og kaffe, så nærmest råber Helle: STORKE! Og peger vildt gestikulerende op i luften ind over Nørballe Nor / Tryggelev Nor. Og ganske rigtigt 2 storke kredser i termisk spiral og vinder en anselig højde på ganske kort tid. Ærgerligt for dem, for hvis de nu lige havde givet sig tid til at hilse på i Tryggelev, så ville de have hørt de mange frørs højlydte kaldende kvækken, og måske have fundet et rigt paradisisk spisekammer. Vi håber de kommer forbi en anden gang, og da tager sig bedre tid til at nyde vor fine lokalitet.

Klokken blev hen ad 4, og det blev tid for fyraften. Bilnøglen blev afleveret til passageren, der ikke havde været oppe hele natten, for jeg syntes øjnene var tunge og kløede gevaldigt. Et dejligt og spændende "fugledøgn" var slut, men de mange dejlige oplevelser er gemt ind på "soft-disken", og vil blive trukket frem med jævne mellemrum.

Tak for dejligt samvær til alle fra Børge.

TURE DOF-FYN

Himmerlandstur

Lørdag-søndag 21-22. august.

Tilmelding til turlederne: Niels Bomholt og Birte Sørensen på 62 24 19 59, som meddeler om tid, sted, overnatning og pris.

I området omkring Lille Vildmose er der mulighed for Kongeørne og andre store vingefang. I skrivende stund raster en Slangeørn i området, og der kan også ses Trane. Der er endnu ledige pladser, så skynd dig at kontakte Niels..

Sydlangeland

Søndag 5. september.

Mødested: Dovns Klint kl. 6.00.

Tilmelding til turleder Flemming Byskov på 65 98 22 18.

Dagen starter med småfuglene, idet et til tider imponerende træk af bl.a. Gule Vipstjerter og Skovpibere flyver over klinten. Det er også højsæson for træk af spændende rovfugle: Hvepsevåger, Røde Glenter, Fiskeørne, Lærkefalken m.m. Måske kan ringmærkeren også fremvise et par fugle.

Træktur til?

Søndag 19. september.

Tilmelding til turleder Hans Rytter på 23 34 86 36 dagen før.

Først da ved han, hvor det optimale træk for dagen foregår. Det er helt afhængig af vejrudsigten, om turen går til Blåvand, Sydlangeland eller noget helt tredje.

Vejlerne

Fredag-søndag 1-3. oktober.

Tilmelding til turlederne Niels Bomholt og Birte Sørensen på 65 92 09 12, som meddeler om tid, sted, overnatning og pris.

Muligheder for Traner, mange rovfugle og mængder af vandfugle. Deltagerantal er begrænset, derfor tilmelding inden 12/9.

Tøsetur til Sydlangeland

Lørdag den 9. oktober

Tilmelding til turleder Birte Sørensen på 65 92 09 12.

Mødested: Dovns Klint kl. 9.00.

Efter forårssuccesen prøver vi med endnu en tur forbeholdt det stærke køn. Vi starter med at kigge på trækket, der på det tidspunkt skulle give gode muligheder for Musvåge, Rød Glente, Dværgfalk og mange småfugle. Når trækket dør ud tager vi i Keldsnor og kigger på rastende vadere og andefugle. Vi håber på, at ringmærkerne har lidt i posen. Herefter tager vi til Tryggelev Nor og slutter dagen på Lindelse Kro med kaffe og kage.

Falsterbo

Fredag-søndag 15-17. oktober.

Tilmelding til turleder Flemming Byskov på 65 98 22 18,

som da vil meddele nærmere om tid, sted og pris.

Det er Nordeuropas bedste efterårstræksted med store mængder rovfugle, småfugle mm. Foruden meget flotte træktal er der absolut mulighed for en spændende overraskelse på dette tidspunkt.

Møder

Chile – fra ørken til is

Tidspunkt: Tirsdag den 7. december kl. 19.00.

Sted: Lokalet på Risingskolen, Risingvej 25, Odense.

Niels Bomholt og Lilly Sørensen fortæller om en fugletur til Chile efteråret 2003 og viser billeder fra turen. Læs om turen i Fugle i Felten nr. 3 2004.

Små pip....

Tim Hesselballe Hansen er blevet nyt medlem af SU. Vi ønsker til lykke og glæder os over, at Fyn har fået et medlem af dette udvalg.

Jagten på årsarter kan føre vidt. En fynsk ornitolog, som var på visit i Århus, kom til at læse i DOF-basen, hvor af det fremgik, at der var to Hvide Storke i Brændekilde. Resolut drog han sydpå og genfandt efter noget besvær et par pla-

stikstorke nydeligt anbragt i en rede på taget af en stråtekt idyl. Fuglene er stadig på plads. Samme art kan også ses i Bagenkop – 50 meter syd for Brugsen - og formodentligt flere andre steder i amtet. Vi lader den uheldige fynbo være anonym, men vil tilråde ham (m/k) til også at konsultere DOF-Fyns hjemmeside i lignende situationer.

Keldsnor Fuglestation er igen i år åben for DOF-Fyns medlemmer. Som det også var tilfældet sidste år, har vi lejet sommerhuset ned til Gulstav Mose. Forningens medlemmer kan frit overnatte der mod at stille deres observationer til rådighed for DOF-Fyn. Kontakt stationsbestyrer Ole Tønder på 29 78 48 08 omkring det praktiske. Ole Tønder, Jacob Sterup Andersen og Jan Holm Jensen vil tage sig af ringmærkningen, vi håber, at det vil lykkes at få dækket hele sæsonen.

Slambassinnet i ved Strandager er ved at blive gjort klar til en omgang slam! Det sydlige dige er ved at blive forhøjet med jord, som tages fra bassinets tørre del. Hvornår det stærkt forurenede slam bliver ledt ind vides ikke, forhåbentligt først når vadefuglesæsonen er ovre.

**..... og husk,
fugle skal ses i naturen**